Samling af Afgørelser

RETTENS DOM (Fjerde Afdeling)

7. oktober 2015*

»Ansvar uden for kontraktforhold — økonomisk og monetær politik — ECB — nationale centralbanker — omstrukturering af den græske offentlige gæld — program om køb af værdipapirer — aftale om ombytning af værdipapirer udelukkende for Eurosystemets nationale centralbanker — inddragelse af den private sektor — klausuler om kollektiv optræden — forbedret sikkerhedsstillelse i form af en tilbagekøbsordning med henblik på at understøtte kvaliteten af værdipapirer som garantier — private kreditorer — tilstrækkeligt kvalificeret tilsidesættelse af en bestemmelse, som tillægger borgerne rettigheder — berettiget forventning — ligebehandling — ansvar som følge af en lovlig normativ retsakt — usædvanligt og særligt tab«

I sag T-79/13,

Alessandro Accorinti, Nichelino (Italien), og de andre sagsøgere, hvis navne fremgår af bilaget, ved advokaterne S. Sutti, R. Spelta og G. Sanna,

sagsøgere,

mod

Den Europæiske Centralbank (ECB) først ved S. Bening, og P. Papapaschalis, derefter ved P. Senkovic og M. Papapaschalis og endelig ved P. Senkovic, som befuldmægtigede, bistået af advokaterne E. Castellani, B. Kaiser og T. Lübbig,

sagsøgt,

angående en påstand om erstatning for den skade, som sagsøgerne har lidt som følge af bl.a. ECB's vedtagelse af afgørelse 2012/153/EU af 5. marts 2012 om belånbarheden af omsættelige gældsinstrumenter, som er udstedt eller fuldt ud garanteret af den græske stat, i forbindelse med den græske stats gældsombytningstilbud (EUT L 77, s. 19), samt andre ECB-foranstaltninger med tilknytning til omstruktureringen af den græske offentlige gæld,

har

RETTEN (Fjerde Afdeling)

sammensat af afdelingsformanden, M. Prek, og dommerne I. Labucka og V. Kreuschitz (refererende dommer),

justitssekretær: ekspeditionssekretær J. Palacio González,

på grundlag af den skriftlige forhandling og efter retsmødet den 25. februar 2015,

* Processprog: italiensk.

afsagt følgende

Dom

Retsforskrifter

1 Artikel 127, stk. 1 og 2, TEUF anfører Det Europæiske System af Centralbankers (ESCB) mål og grundlæggende opgaver.

2 Artikel 2 og artikel 3.1 i protokol nr. 4 om statutten for Det Europæiske System af Centralbanker og Den Europæiske Centralbank (EUT 2010 C 83, s. 230, herefter »statutten«) definerer disse mål og opgaver med samme ordlyd.

3 Statuttens artikel 18 bestemmer:

»1. For at opfylde ESCB's mål og udføre sine opgaver kan ECB og de nationale centralbanker:

— deltage i de finansielle markeder dels ved at købe og sælge fordringer og pengemarkedsinstrumenter (til omgående levering eller på termin), dels ved genkøbsforretninger og dels ved långivning og låntagning i sådanne fordringer og instrumenter, i euro eller andre valutaer, samt ædelmetaller

— udføre lånetransaktioner med kreditinstitutter og andre markedsdeltagere, hvor lån ydes imod passende sikkerhed.

2. ECB fastlægger generelle principper for markedsoperationer og långivning, der udføres af ECB eller af de nationale centralbanker, herunder for offentliggørelse af de betingelser, hvorunder de er rede til at indgå i sådanne transaktioner.«

4 Den Europæiske Centralbank (ECB) fastlagde første gang de generelle principper for markedsoperationer og långivning i sin retningslinje 2000/776/ECB af 31. august 2000 om Eurosystemets pengepolitiske instrumenter og procedurer (ECB/2000/7) (EFT L 310, s. 1). Denne retningslinje blev efterfølgende ændret flere gange og blev endelig konsolideret og erstattet med virkning fra den 1. januar 2012 af ECB's retningslinje 2011/817/EU af 20. september 2011 om Eurosystemets pengepolitiske instrumenter og procedurer (ECB/2011/14) (EUT L 331, s. 1). Bilag I til denne retningslinje, der har overskriften »Dokumentationsgrundlag for Eurosystemets pengepolitiske instrumenter og procedurer« (herefter »dokumentationsgrundlaget«), opstiller kriterierne for gennemførelsen af den fælles pengepolitik i euroområdet, herunder definitionen af »belånbare aktiver« (kapitel 6). Endelig præciserede ECB denne definition i sin retningslinje 2011/817, hvor den navnlig i dokumentationsgrundlagets punkt 6.3.1 og 6.3.2 fastsatte kriterierne for såvel mindstekravet for kreditstandarder eller mindsteværdien for kreditkvalitet som høje kreditstandarder for belånbare aktiver.

Tvistens baggrund

5 I maj 2010 medførte den græske stats finansielle krise og drøftelserne om en plan for omstrukturering af den græske offentlige gæld, som blev støttet af euroområdets medlemsstater og Den Internationale Valutafond (IMF), forstyrrelser af de finansielle markeders normale vurdering af gældsinstrumenter udstedt af den græske regering, hvilket havde negative konsekvenser for euroområdets finansielle systems stabilitet.

6 På baggrund af denne situation besluttede ECB ved afgørelse 2010/268/EU af 6. maj 2010 om midlertidige foranstaltninger vedrørende belånbarheden af omsættelige gældsinstrumenter, som er udstedt eller garanteret af den græske stat (ECB/2010/3) (EUT L 117, s. 102), midlertidigt at suspendere »Eurosystemets mindstekrav til grænseværdier for kreditkvalitet, der er angivet i reglerne om omsættelige aktiver i Eurosystemets rammer for kreditvurdering i dokumentationsgrundlagets afsnit 6.3.2« (den nævnte afgørelses artikel 1, stk. 1). I henhold til denne afgørelses artikel 2 »[finder] Eurosystemets grænseværdi for kreditkvalitet [...] ikke anvendelse på omsættelige gældsinstrumenter, der er udstedt af den græske stat«, og »[s]ådanne aktiver udgør godkendt sikkerhed med henblik på Eurosystemets pengepolitiske operationer, uanset deres eksterne kreditvurdering«. Samme afgørelses artikel 3 fastsætter en tilsvarende regel for »omsættelige gældsinstrumenter, der er udstedt af enheder, som er etableret i Grækenland, og fuldt ud garanteret af den græske stat«.

7 Ifølge femte betragtning til afgørelse 2010/268 »gælder [denne ekstraordinære foranstaltning] midlertidigt, indtil Styrelsesrådet vurderer, at det finansielle systems stabilitet giver mulighed for en normal anvendelse af Eurosystemets ramme for pengepolitiske operationer«.

8 Den 14. maj 2010 vedtog ECB afgørelse 2010/281/EU om oprettelse af et program for værdipapirmarkeder (ECB/2010/5) (EUT L 124, s. 8) på grundlag af artikel 127, stk. 2, første led, TEUF og bl.a. statuttens artikel 18.1.

9 Anden til femte betragtning til afgørelse 2010/281 anfører bl.a. følgende:

»(2) Styrelsesrådet besluttede den 9. maj 2010 og meddelte offentligt, at der i lyset af de aktuelle ekstraordinære forhold på de finansielle markeder, kendetegnet ved alvorlige spændinger i visse markedssegmenter, som er hæmmende for den pengepolitiske transmissionsmekanisme og dermed den effektive gennemførelse af pengepolitikken, der sigter mod prisstabilitet på mellemlang sigt, burde indføres et midlertidigt program for værdipapirmarkeder (i det følgende benævnt »programmet«). Under programmet kan euroområdets nationale centralbanker i forhold til deres procentvise andel i fordelingsnøglen for kapitalindskud i ECB, samt ECB, i direkte kontakt med modparterne udføre direkte interventioner på euroområdets markeder for offentlige og private gældsinstrumenter.

(3) Programmet udgør et element i Eurosystemets fælles pengepolitik og vil gælde midlertidigt. Programmets formål er at rette op på de dårligt fungerende værdipapirmarkeder og genskabe en hensigtsmæssig pengepolitisk transmissionsmekanisme.

[...]

(5) Som led i Eurosystemets fælles pengepolitik bør Eurosystemets centralbankers køb af belånbare omsættelige gældsinstrumenter til omgående levering under programmet indføres i overensstemmelse med vilkårene i denne afgørelse.«

10 I henhold til artikel 1 i afgørelse 2010/281, der har overskriften »Oprettelse af programmet vedrørende værdipapirmarkederne«, »kan Eurosystemets centralbanker købe følgende: [...] på det sekundære marked, belånbare omsættelige gældsinstrumenter, der er udstedt af centralregeringer eller offentlige enheder i de medlemsstater, som har indført euro«. Artikel 2 fastsætter som belånbarhedskriterier for gældsinstrumenter bl.a., at de er »denomineret i euro« og udstedt af de nævnte centralregeringer eller offentlige enheder.

11 I en pressemeddelelse udsendt den 1. juli 2011 af Institute of International Finance (IIF) udtalte den globale sammenslutning af finansielle institutioner bl.a.:

»Bestyrelsen for Institute of International Finance bestræber sig på at arbejde sammen med sine medlemmer og de øvrige finansielle institutioner, den offentlige sektor og de græske myndigheder for at yde et væsentligt bidrag til [Den Hellenske Republik] i form af pengestrømme samt for at lægge et grundlag for, at den græske gæld bliver mere bæredygtig.

Den private finansielle sektor er indstillet på at deltage i en frivilligt, kooperativ, gennemsigtig og bredt baseret indsats for at støtte [Den Hellenske Republik] på baggrund af den særlige, ekstraordinære situation [...]

De private investorers bidrag vil supplere den parallelle offentlige finansierings- og likviditetsstøtte og vil blive baseret på et lille antal valgmuligheder [...]«

12 Den 21. juli 2011 mødtes euroområdets stats- og regeringschefer og EU-institutionerne for at drøfte, hvilke foranstaltninger der skulle træffes for at overvinde euroområdets vanskeligheder.

13 I deres fælles erklæring af 21. juli 2011 udtalte de bl.a. følgende:

»1. Vi hilser de foranstaltninger, der er truffet af den græske regering for at stabilisere de offentlige finanser og reformere økonomien, samt den nye pakke med foranstaltninger, herunder privatisering, der for nylig er vedtaget af det græske parlament, velkommen. Disse foranstaltninger er uden fortilfælde, men nødvendige for at få den græske økonomi tilbage på et bæredygtigt vækstspor. Vi er bevidste om den indsats, som justeringsforanstaltningerne kræver af Grækenlands borgere, og er overbeviste om, at disse ofre er helt nødvendige for den økonomiske genopretning og vil bidrage til landets fremtidige stabilitet og velfærd.

2. Vi er enige om at støtte et nyt program for [Den Hellenske Republik] og sammen med IMF og frivillige bidrag fra den private sektor fuldt ud at fylde finansieringsgabet. Den samlede offentlige finansiering vil beløbe sig til anslået 109 mia. EUR. Dette program vil, navnlig gennem lavere rentesatser og forlænget løbetid, blive udarbejdet for klart at forbedre gældens bæredygtighed og [Den Hellenske Republiks] refinansieringsprofil. Vi opfordrer IMF til fortsat at bidrage til finansieringen af det nye græske program. Vi agter at anvende [den europæiske finansielle stabilitetsfacilitet] som finansieringsredskab i forbindelse med den næste udbetaling. Vi vil meget nøje overvåge, at programmet gennemføres fuldt ud på grundlag regelmæssige vurderinger foretaget af Kommissionen sammen med ECB og IMF.

[…]

5. Den finansielle sektor har tilkendegivet, at den er rede til på frivillig basis gennem en række muligheder, der styrker den samlede bæredygtighed yderligere, at støtte [Den Hellenske Republik]. Den private sektors nettobidrag anslås til 37 mia. EUR [...]. Kreditforbedringen vil blive frembragt for at understøtte kvaliteten af sikkerhedsstillelsen, således at den fortsat kan anvendes i forbindelse med adgang til Eurosystemets likviditetsoperationer for græske banker. Vi vil om nødvendigt stille tilstrækkelige midler til rådighed med henblik på rekapitalisering af græske banker.«

14 Vedrørende den private sektors deltagelse anføres følgende i nævnte erklærings punkt 6:

»For så vidt angår vores generelle tilgang til den private sektors deltagelse i euroområdet ønsker vi at understrege, at [Den Hellenske Republik] har behov for en exceptionel og unik løsning.«

15 På euroområdets stats- og regeringschefers topmøde den 26. oktober 2011 erklærede de bl.a. følgende:

»12. Den private sektors deltagelse spiller en afgørende rolle for at gøre [Den Hellenske Republiks] gæld bæredygtig. Vi ser derfor med tilfredshed på de aktuelle drøftelser mellem [Den Hellenske Republik] og landets private investorer om at finde en løsning på en udvidet deltagelse fra den private sektors side. Sammen med et ambitiøst reformprogram for den græske økonomi bør den private sektors deltagelse sikre, at den græske gældskvote nedbringes med et mål om at nå 120% inden udgangen af 2020. Med henblik herpå opfordrer vi [Den Hellenske Republik], de private investorer og alle de involverede parter til at gennemføre en frivillig udveksling af obligationer med en nominel nedskrivning på 50% for den nominelle græske gæld på private investorers hænder. Medlemsstaterne i euroområdet vil bidrage til pakken vedrørende den private sektors deltagelse med op til 30 mia. EUR. Den offentlige sektor er på det grundlag rede til en yderligere finansiering af programmet med op til 100 mia. EUR frem til 2014, inklusive den nødvendige rekapitalisering af de græske banker. Det nye program vil skulle vedtages inden udgangen af 2011, og udvekslingen af obligationer bør gennemføres fra begyndelsen af 2012. Vi opfordrer IMF til fortsat at bidrage til finansieringen af det nye græske program.

[…]

14. Der vil blive ydet kreditforbedring for at understøtte kvaliteten af sikkerhedsstillelsen, så den fortsat kan anvendes til at give græske banker adgang til Eurosystemets likviditetsoperationer.

15. For så vidt angår vores generelle tilgang til den private sektors deltagelse i euroområdet fastholder vi den beslutning, vi traf den 21. juli 2011 om, at [Den Hellenske Republiks] situation har behov for en exceptionel og unik løsning.«

16 Ifølge det græske finansministeriums pressemeddelelse af 17. november 2011 havde dette ministerium indledt forhandlinger med indehaverne af græske gældsinstrumenter med henblik på en frivillig ombytning af sådanne instrumenter med et nominelt haircut på 50% på den nominelle værdi af den græske gæld på private investorers hænder, jf. punkt 12 i erklæringen af 26. oktober 2011.

17 Den 15. februar 2012 indgik ECB og de nationale centralbanker i Eurosystemet på den ene side og Den Hellenske Republik på den anden en aftale om ombytning af ECB's og de nationale centralbankers beholdninger af græske gældsinstrumenter med nye græske gældsinstrumenter med den samme nominelle værdi, rente, rentebetalings- og tilbagebetalingsdato som de gældsinstrumenter, der ombyttes, men med andre serienumre og datoer.

18 Den 17. februar 2012 afgav ECB på anmodning af det græske finansministerium i henhold til artikel 127, stk. 4, TEU, sammenholdt med artikel 282, stk. 5, TEUF, en positiv udtalelse om et græsk lovforslag om private kreditorers deltagelse i omstruktureringen af Den Hellenske Republiks offentlige gæld, bl.a. på grundlag af anvendelsen af »klausuler om kollektiv optræden«.

19 Eurogruppen udsendte den 21. februar 2012 en erklæring med bl.a. følgende ordlyd:

»[...] Eurogruppen noterer sig, at de græske myndigheder og den private sektor har indgået en aftale om de almindelige betingelser for tilbuddet om ombytning med [inddragelse af den private sektor (PSI)], som vedrører alle værdipapirindehavere i den private sektor. Denne aftale garanterer et haircut på 53,5%. Eurogruppen vurderer, at denne aftale er et passede grundlag for at iværksætte tilbuddet om ombytning til indehaverne af græske statsgældsinstrumenter (PSI). PSI-tiltagets succes er en nødvendig forudsætning for det program, som efter planen skal efterfølge det nuværende. Eurogruppen forventer en omfattende deltagelse i gældsombytningen fra de private kreditorers side, hvilket vil være et betydeligt bidrag til holdbarheden af [Den Hellenske Republiks] gæld.

[...]

Eurogruppen noterer sig, at de græske statsgældsinstrumenter indehaves af Eurosystemet (ECB og [de nationale centralbanker]) i offentlighedens interesse. Eurogruppen noterer sig, at udbyttet af de græske statsgældsinstrumenter, som indehaves af Eurosystemet, vil indgå i ECB's og [de nationale centralbankers] overskud. ECB's overskud tilfalder [de nationale centralbanker] ifølge statuttens bestemmelser om fordelingen af ECB's overskud. [De nationale centralbankers] overskud tilfalder medlemsstaterne i euroområdet ifølge bestemmelserne i de [nævnte bankers] vedtægter om fordeling af overskud.«

20 I en pressemeddelelse af 21. februar 2012 informerede det græske finansministerium for det første om hovedtrækkene ved den planlagte frivillige ombytning af græske gældsinstrumenter og meddelte for det andet, at der ville blive udarbejdet og vedtaget en lov herom. Denne transaktion ville indebære en anmodning om at indgå en aftale og en opfordring henvendt til de private indehavere af visse græske gældsinstrumenter med henblik på ombytning af disse med nye gældsinstrumenter med en nominel værdi svarende til 31,5% af den gæld, der ombyttes, og med instrumenter udstedt af den europæiske finansielle stabilitetsfacilitet (EFSF) med en løbetid på 24 måneder og en nominel værdi på 15% af de græske gældsinstrumenter, der ombyttes, idet disse forskellige instrumenter tilvejebringes af Den Hellenske Republik ved indgåelsen af aftalen. Desuden vil alle private investorer, der deltager i denne transaktion, få stillet sikkerhed til rådighed, der er uafhængig af Den Hellenske Republik og er knyttet til bruttonationalproduktet med en nominel værdi svarende til de nye gældsinstrumenters værdi.

21 I en pressemeddelelse af 24. februar 2012 præciserede det græske finansministerium betingelserne for den frivillige ombytning af gældsinstrumenter med inddragelse af private investorer [Private Sector Involvement (herefter »PSI«)] med henvisning til græsk lov nr. 4050/2012 om indehaverne af græske gældsinstrumenter, som var vedtaget af det græske parlament den 23. februar 2012. Denne lov indførte en procedure med klausuler om kollektiv optræden, hvorefter de foreslåede ændringer blev juridisk bindende for alle indehavere af gældsinstrumenter, som er omfattet af græsk ret og udstedt før den 31. december 2011, som anført i ministerrådets retsakt om godkendelse af opfordringen til PSI, hvis disse ændringer vedtages kollektivt og uden sondring mellem serier af et flertal af indehavere af instrumenter, der repræsenterer mindst to tredjedele af disse instrumenters nominelle værdi. I præamblen til den nævnte lov blev det bl.a. anført, at »[...] [ECB] og de øvrige medlemmer af Eurosystemet har indgået særlige aftaler med [Den Hellenske Republik] for at forhindre, at deres opgave og institutionelle rolle, samt [ECB's] rolle hvad angår udformningen af pengepolitikken, som fastsat i traktaten, undermineres«.

22 Ifølge tredje betragtning til afgørelse 2012/433/EU af 18. juli 2012 om ophævelse af afgørelse ECB/2012/3 om belånbarheden af omsættelige gældsinstrumenter, som er udstedt eller fuldt ud garanteret af den græske stat, i forbindelse med den græske stats gældsombytningstilbud (ECB/2012/14) (EUT L 199, s. 26), blev der parallelt hermed den 24. februar 2012 ydet en forbedret sikkerhedsstillelse til fordel for de nationale centralbanker i form af en tilbagekøbsordning til understøttelse af kvaliteten af de omsættelige gældsinstrumenter udstedt eller garanteret af Den Hellenske Republik.

23 Sagsøgerne, Alessandro Accorinti og de sagsøgere, hvis navne er anført i bilaget, er indehavere af græske gældsinstrumenter og deltog i omstruktureringen af den græske offentlige gæld og led betydelige tab af deres instrumenters nominelle værdi i forbindelse med gennemførelsen af tilbuddet om ombytning af græske obligationer inden for rammerne af PSI og proceduren i medfør af klausulerne om kollektiv optræden, der gjorde ombytningen af instrumenterne obligatorisk for alle de pågældende private investorer i henhold til græsk lov nr. 4050/2012.

24 Den 27. februar vedtog ECB afgørelse 2012/133/EU om ophævelse af afgørelse ECB/2010/3 om midlertidige foranstaltninger vedrørende belånbarheden af omsættelige gældsinstrumenter, som er udstedt eller garanteret af den græske stat (ECB/2012/2) (EUT L 59, s. 36) (jf. præmis 6 ovenfor), hvorved belånbarheden af græske gældsinstrumenter som sikkerhed for Eurosystemets pengepolitiske operationer blev suspenderet.

25 Som begrundelse for denne ophævelse anføres det i fjerde og femte betragtning til afgørelse 2012/133 for det første, at »Den Hellenske Republik [...] i forbindelse med den private sektors deltagelse [har] truffet beslutning om at iværksætte et gældsombytningstilbud til indehavere af omsættelige gældsinstrumenter, som er udstedt af den græske stat«, og for det andet, at »Den Hellenske Republiks beslutning [...] yderligere [har] påvirket tilstrækkeligheden af omsættelige gældsinstrumenter, der er udstedt af den græske stat eller af enheder i Grækenland og fuldt ud garanteret af den græske stat, som sikkerhed for Eurosystemets operationer negativt«.

26 I henhold til denne afgørelses artikel 2 trådte den i kraft den 28. februar 2012.

27 I et aftalememorandum dateret den 1. marts 2012 blev Europa-Kommissionen, på vegne af medlemsstaterne i euroområdet, og Den Hellenske Republik bl.a. enige om følgende:

»Den Hellenske Republik vil iværksætte et tilbud om ombytning af gældsinstrumenter, som endnu ikke er afviklet, med henblik på at reducere deres nominelle værdi med 53,5%. Indehaverne af sådanne instrumenter bliver tilbudt at ombytte eksisterende gældsinstrumenter med nye instrumenter fra Den Hellenske Republik med en ny nominel værdi på 31,5% af den oprindelige nominelle værdi. Desuden vil de nævnte indehavere modtage instrumenter, der dækker 15% af den oprindelige nominelle værdi [...]«

28 Hvad angår den långivning, som skulle ydes af EFSF, anførtes bl.a. følgende:

»Et beløb på op til 35 mia. EUR vil blive anvendt med henblik på at bevare belånbarheden af omsættelige gældsinstrumenter, der er udstedt eller garanteret af den græske stat, som sikkerhed i Eurosystemets pengepolitiske operationer. Dette opnås med indførelsen af en tilbagekøbsordning, der løber, så længe Den Hellenske Republik eller dens gældsinstrumenter som følge af gældsombytningstilbuddet tildeles en kreditvurdering som »default« eller »selective default« [...]«

29 Den 1. marts 2012 indgik Den Hellenske Republik, den græske finansielle stabiliseringsfond, som garant, og den græske centralbank en aftale om en finansiel støttefacilitet på 35 mia. EUR til finansiering af en kreditforbedring i form af en tilbagekøbsordning og til bevarelse af de græske gældsinstrumenters belånbarhed som sikkerhed i forbindelse med Eurosystemets kreditoperationer.

30 Den 5. marts 2012 vedtog ECB afgørelse 2012/153/EU om belånbarheden af omsættelige gældsinstrumenter, som er udstedt eller fuldt ud garanteret af den græske stat, i forbindelse med den græske stats gældsombytningstilbud (ECB/2012/3) (EUT L 77, s. 19).

31 Artikel 1, stk. 1, i afgørelse 2012/153 har følgende ordlyd: »Omsættelige gældsinstrumenter, som er udstedt eller fuldt ud garanteret af den græske stat, og som ikke opfylder Eurosystemets mindstekrav til grænseværdier for kreditkvalitet [...], men som opfylder de andre belånbarhedskrav i [dokumentationsgrundlaget], og som anvendes som sikkerhed for Eurosystemets kreditoperationer, er betinget af den græske stats tilvejebringelse af en bedre sikkerhedsstillelse for de nationale centralbanker i form af en tilbagekøbsordning.« Artikel 1, stk. 2, i afgørelse 2012/153 bestemmer, at »[d]e omsættelige gældsinstrumenter i stk. 1 skal forblive belånbare, så længe den forbedrede sikkerhedsstillelse finder anvendelse«. I henhold til artikel 2 trådte den nævnte afgørelse i kraft den 8. marts 2012.

32 I anden betragtning til afgørelse 2012/153 anføres følgende:

»Stats- og regeringscheferne i euroområdet og EU-institutionerne offentliggjorde den 21. juli 2011 foranstaltninger til stabilisering af de græske offentlige finanser, som omfattede deres forpligtelse til at tilvejebringe en forbedret sikkerhedsstillelse for at understøtte kvaliteten af de omsættelige

gældsinstrumenter, der er udstedt eller garanteret af den græske stat. Styrelsesrådet [traf] beslutning om, at den græske stat [skulle] tilvejebringe en sådan forbedret sikkerhedsstillelse til fordel for de nationale centralbanker [...]«

33 Den nævnte afgørelses tredje betragtning anfører:

»Styrelsesrådet [traf] beslutning om, at Eurosystemets grænseværdier for kreditkvalitet [burde] suspenderes for de omsættelige gældsinstrumenter, der [var] udstedt eller fuldt ud garanteret af den græske stat, og som [var] omfattet af den forbedrede sikkerhedsstillelse.«

34 I henhold til artikel 2 i afgørelse 2012/153 trådte afgørelsen i kraft den 8. marts 2012.

35 Ved afgørelse 2012/433 ophævede ECB afgørelse 2012/153 med virkning fra den 25. juli 2012 (artikel 1 og 2).

36 I tredje betragtning til den nævnte afgørelse anføres følgende:

»I forbindelse med Den Hellenske Republiks iværksættelse af et gældsombytningstilbud til indehavere af omsættelige gældsinstrumenter, som er udstedt eller garanteret af den græske stat, blev der den 24. februar 2012 ydet en forbedret sikkerhedsstillelse til fordel for de nationale centralbanker i form af en tilbagekøbsordning til understøttelse af kvaliteten af de omsættelige gældsinstrumenter, der er udstedt eller garanteret af Den Hellenske Republik.«

37 Efter en beslutning truffet af Styrelsesrådet offentliggjorde ECB den 6. september 2012 følgende pressemeddelelse med overskriften »6 September 2012 – Technical features of Outright Monetary Transactions«:

»Som meddelt den 2. august 2012 har Styrelsesrådet for [ECB] i dag truffet afgørelser om en række tekniske karakteristika vedrørende Eurosystemets Outright Monetary Transactions på de sekundære statsobligationsmarkeder, der har til formål at sikre en hensigtsmæssig pengepolitisk transmission og den monetære politiks enhed. Disse operationer vil blive betegnet »Outright Monetary Transactions« (OMT'er) og vil blive udført i overensstemmelse med følgende rammebetingelser:

Betingelser En nødvendig forudsætning for [OMT'er] er strenge og effektive betingelser, der er knyttet til et passende program under den europæiske finansielle stabilitetsfacilitet eller den europæiske stabilitetsmekanisme (herefter henholdsvis »EFSF« og »ESM«). Sådanne programmer kan være et fuldstændigt makroøkonomisk tilpasningsprogram under EFSF/ESM eller et forebyggende program (kreditlinje på udvidede betingelser – »Enhanced Conditions Credit Line«), forudsat at det giver mulighed for EFSF-/ESM-køb på det primære marked. IMF skal også søges involveret i forbindelse med udformningen af de landespecifikke betingelser og overvågningen af programmet. Styrelsesrådet vil overveje at anvende [OMT'er] i det omfang, disse er nødvendige ud fra et pengepolitisk synspunkt, så længe programbetingelserne respekteres fuldt ud, og Styrelsesrådet vil ophæve dem, når målet med dem er nået, eller hvis det makroøkonomiske tilpasningsprogram eller det forebyggende program ikke overholdes. Efter en grundig vurdering beslutter Styrelsesrådet egenhændigt og i henhold til sit pengepolitiske mandat, hvornår [OMT'er] skal begynde, fortsætte eller ophøre.

Anvendelsesområde [OMT'er] vil blive overvejet i forbindelse med fremtidige makroøkonomiske tilpasningsprogrammer eller forebyggende programmer under EFSF/ESM som beskrevet ovenfor. De kan også overvejes til medlemslande, som aktuelt er under et makroøkonomisk tilpasningsprogram,

når de genvinder adgang til obligationsmarkedet. Transaktionerne fokuserer på den korte ende af rentekurven, nærmere bestemt statsobligationer med løbetider på mellem et og tre år. [OMT'ernes] størrelse er ikke på forhånd kvantitativt begrænset.

Kreditorernes stilling Eurosystemet agter i en retsakt vedrørende [OMT'er] at gøre det klart, at systemet for så vidt angår obligationer udstedt af lande i euroområdet, som det opkøber som led i [OMT'er], i overensstemmelse med vilkårene for disse obligationer accepterer ligestilling (pari passu) med private og andre kreditorer. [...]«

Retsforhandlingerne og parternes påstande

38 Ved stævning indleveret til Rettens Justitskontor den 11. februar 2013 har sagsøgerne anlagt nærværende søgsmål.

39 Ved dokument indleveret til Rettens Justitskontor den 27. maj 2013 anmodede Nausicaa Anadyomène SAS, et selskab med hjemsted i Paris (Frankrig), hvis selskabsformål består i køb, forvaltning for egen regning og værdiansættelse af obligationer, om tilladelse til at intervenere i sagen til støtte for sagsøgernes påstande samt om at få tilsendt alle processkrifter i forbindelse med den foreliggende tvist undtagen dokumenter, der anses for fortrolige.

40 Ved dokument indleveret til Rettens Justitskontor den 21. juni 2013 anmodede sagsøgerne om, at Retten gav Nausicaa Anadyomène tilladelse til at intervenere til støtte for deres påstande samt tilsendte selskabet alle processkrifter i forbindelse med den foreliggende tvist.

41 Ved dokument indleveret til Rettens Justitskontor den 21. juni 2013 nedlagde ECB påstand om, at Nausicaa Anadyomènes interventionsbegæring blev afvist med den begrundelse, at den ikke begrundede en direkte og aktuel interesse i afgørelsen af tvisten som omhandlet i artikel 40, stk. 2, i statutten for Den Europæiske Unions Domstol, og at Retten pålagde selskabet at bære sine egne omkostninger og betale de omkostninger, som ECB havde afholdt.

42 Da sammensætningen af Rettens afdelinger blev ændret, blev den refererende dommer tilknyttet Fjerde Afdeling, hvortil den foreliggende sag følgelig blev henvist.

43 Ved kendelse af 13. december 2013, berigtiget efter anmodning fra ECB ved kendelse af 14. februar 2014, afviste formanden for Rettens Fjerde Afdeling Nausicaa Anadyomènes interventionsbegæring og pålagde selskabet at bære sine egne omkostninger og betale ECB's omkostninger i forbindelse med interventionsbegæringen.

44 Ved kendelse af 25. juni 2014, Accorinti m.fl. mod ECB (T-224/12, EU:T:2014:611), afviste Retten det annullationssøgsmål, som var anlagt af nogle af sagsøgerne mod afgørelse 2012/153.

45 På grundlag af den refererende dommers forslag besluttede Retten (Fjerde Afdeling) at indlede den mundtlige forhandling.

46 Parterne afgav mundtlige indlæg og besvarede mundtlige spørgsmål fra Retten på retsmødet den 25. februar 2015.

47 Sagsøgerne har nedlagt følgende påstande:

— Sagen antages til realitetsbehandling.

— ECB's ansvar i henhold til artikel 340 TEUF anerkendes.

— ECB tilpligtes at betale en erstatning for det lidte tab på mindst 12 504 614,98 EUR, dvs. i det omfang, der er anført for hver enkelt sagsøger i stævningens punkt 68-72, eller det beløb, som Retten måtte anse for ret og rimeligt, med forbehold om beløbets regulering under sagen, inklusive »lovbestemte renter og morarenter« på disse beløb.

— Subsidiært tilpligtes ECB at betale en erstatning for det lidte tab på mindst 3 668 020,39 EUR, dvs. i det omfang, der er anført for hver enkelt sagsøger i stævningens punkt 74-76, eller det beløb, som Retten måtte anse for ret og rimeligt, med forbehold om beløbets regulering under sagen, inklusive »lovbestemte renter og morarenter« på disse beløb.

— Mere subsidiært tilpligtes ECB at betale en erstatning for det lidte tab på mindst 2 667 651,19 EUR, dvs. i det omfang, der er anført for hver enkelt sagsøger i stævningens punkt 77 og 78, eller det beløb, som Retten måtte anse for ret og rimeligt, med forbehold om beløbets regulering under sagen, inklusive »lovbestemte renter og morarenter« på disse beløb.

— Mest subsidiært tilpligtes ECB at betale erstatning for tabet som følge af den lovlige eller uforskyldte adfærd med et beløb, som Retten måtte anse for ret og rimeligt.

— ECB tilpligtes at betale sagens omkostninger.

48 ECB har nedlagt følgende påstande:

— Afvisning af sagen eller frifindelse.

— Sagsøgerne tilpligtes at betale sagens omkostninger.

Retlig bedømmelse

1. *ECB's ansvar uden for kontraktforhold som følge af en ulovlig handling*

Formaliteten

49 Ifølge ECB kan søgsmålet ikke antages til realitetsbehandling, dels fordi stævningen ikke opfylder kravene i artikel 44, stk. 1, litra c), i Rettens procesreglement af 2. maj 1991, dels fordi den blev indleveret, mens proceduren i sag T-224/12, som kun vedrørte nogle af sagsøgerne i den foreliggende procedure, stadig verserede for Retten. I øvrigt har det foreliggende erstatningssøgsmål til formål at omgå afvisningen af annullationspåstandene rettet mod de samme ulovlige handlinger og med de samme økonomiske formål.

50 På grundlag af kravene i artikel 44, stk. 1, litra c), i procesreglementet af 2. maj 1991 bør søgsmålet afvises både hvad angår de påståede ulovlige handlinger og hvad angår det påståede tab, herunder erstatningsbeløbene. Stævningen anfører ikke tilstrækkeligt præcist grundene til, at PSI, der følger af græsk lov nr. 4050/2012, kan indebære ansvar for ECB, som kun har haft en rådgivende rolle i denne forbindelse og ikke engang indirekte kunne forårsage det påståede tab. Desuden er stævningens opgørelse af dette tab ikke underbygget af tilstrækkelige beviser. De kontoudtog, der er vedlagt som bilag til stævningen, opfylder ikke disse krav, da bilagene ikke indeholder udtrykkelige og præcise henvisninger til de relevante sagsøgere.

51 Ifølge ECB er den påståede ulovlige adfærd og årsagsforbindelsen med det påståede tab ikke underbygget af tilstrækkelig dokumentation. Til støtte for deres argument om såkaldte »forsikringer« fremsat af repræsentanter for ECB har sagsøgerne i stævningen blot henvist generelt til forskellige artikler i pressen og andre dokumenter, der er vedlagt som bilag. Det samme er tilfældet med de

påståede tilsidesættelser af retssikkerhedsprincippet og proportionalitetsprincippet samt den angivelige magtfordrejning, herunder den måde, hvorpå ECB's rent rådgivende funktion kunne give anledning til disse overtrædelser. Sagsøgerne har heller ikke i stævningen gjort rede for, hvordan ombytningsaftalen af 15. februar 2012 og anden adfærd fra ECB's side kunne bidrage til, at der opstod det påståede tab, som fuldt ud kan tilskrives gennemførelsen af græsk lov nr. 4050/2012. Desuden har sagsøgerne heller ikke i stævningen anført en konkret adfærd fra ECB's side, som kunne fratage medlemmerne af det græske parlament deres politiske uafhængighed og suveræne beslutningskompetence. Sagsøgerne har ligeledes undladt at påvise, at der består en årsagsforbindelse mellem afgørelse 2012/153, som først blev vedtaget efter Den Hellenske Republiks beslutning om at gøre brug af PSI, og det tab, de har lidt. Endelig har sagsøgerne også undladt at anføre de væsentlige elementer, der begrunder opgørelsen af det tab, de hævder at have lidt, herunder på hvilken dato og til hvilken pris de har købt de berørte græske gældsinstrumenter, deres oprindelige løbetid, de særlige kendetegn ved disse instrumenters kuponer, det haircut, der er anvendt i hvert enkelt tilfælde til at nedsætte beløbet for de nye kuponbetalinger, og endelig »investorens værdiansættelse af de 15% af de BNP-indekserede EFSF-instrumenter med en løbetid på et eller to år, som blev givet i ombytningen«.

52 Sagsøgerne har bestridt ECB's argumenter og mener, at deres søgsmål kan antages til realitetsbehandling.

53 Vedrørende ECB's hovedargument skal det bemærkes, at i henhold til artikel 21, stk. 1, i statutten for Domstolen, sammenholdt med artikel 53, stk. 1, i denne statut og artikel 44, stk. 1, litra c), i procesreglementet af 2. maj 1991, skal enhver stævning indeholde en angivelse af søgsmålets genstand og en kort fremstilling af søgsmålsgrundene. Disse angivelser skal være tilstrækkeligt klare og præcise til, at sagsøgte kan tilrettelægge sit forsvar, og Retten i givet fald på det således foreliggende grundlag kan tage stilling til sagen. Det er af retssikkerheds- og retsplejehensyn en forudsætning for, at søgsmålet kan antages til realitetsbehandling, at de væsentlige faktiske og retlige omstændigheder, søgsmålet støttes på, fremgår på en sammenhængende og forståelig måde af selve stævningen, i det mindste i summarisk form. For at opfylde disse krav skal en stævning, hvori der nedlægges påstand om betaling af erstatning for skade forvoldt af en EU-institution, nærmere bestemt indeholde oplysninger, der gør det muligt at identificere den adfærd, som sagsøgeren bebrejder institutionen, grundene til, at han antager, at der består en årsagsforbindelse mellem adfærden og det tab, han hævder at have lidt, samt karakteren og størrelsen af dette tab (jf. dom af 2.3.2010, Arcelor mod Parlamentet og Rådet, T-16/04, Sml., EU:T:2010:54, præmis 132 og den deri nævnte retspraksis).

54 I den foreliggende sag kan ECB ikke gøre gældende, at stævningen ikke opfylder disse formkrav, da den gør tilstrækkeligt rede for de faktiske og retlige omstændigheder, der gør det muligt at identificere den adfærd, som den bebrejdes, grundene til, at sagsøgerne antager, at der består en årsagsforbindelse mellem adfærden og de tab, de hævder at have lidt, samt karakteren og størrelsen af disse tab. I virkeligheden svarer ECB's argument til at bestride realiteten af erstatningspåstanden under dække af en vurdering af søgsmålets formalitet i henhold til artikel 44, stk. 1, litra c), i procesreglementet af 2. maj 1991, navnlig med hensyn til eksistensen af en årsagsforbindelse og et tab, hvis forskellige elementer der er gjort tilstrækkeligt rede for i stævningen under overskriften »ECB's ansvar i henhold til artikel 268 [TEUF] og 340 TEUF«.

55 For det første tager sagsøgerne udgangspunkt i flere tilfælde af ulovlig adfærd, som de tillægger ECB, og som de først har sammenfattet i stævningens punkt 32 og derefter gjort nærmere rede for, for det første i punkt 33-35 hvad angår tilsidesættelse af princippet om beskyttelse af den berettigede forventning, for det andet i punkt 36 og 37 hvad angår tilsidesættelse af princippet om ligebehandling af kreditorer, for det tredje i punkt 38 og 39 om magtfordrejning og overtrædelse af proportionalitetsprincippet, princippet om kohærens og princippet om rationalitet og for det fjerde i punkt 40 og 41 hvad angår tilsidesættelse af artikel 123 TEUF og 127 TEUF og statuttens artikel 21.

56 For det andet har sagsøgerne i stævningens punkt 45 ff. anført karakteren og størrelsen af de tab, som de hævder at have lidt som følge af denne ulovlige adfærd, herunder eksistensen af en årsagsforbindelse mellem disse elementer. Det er således anført i stævningens punkt 48, at »tabet som følge af [ECB's] tilsidesættelse af [princippet om] ligebehandling [...] uforholdsmæssigt [har] ramt en begrænset og klart defineret gruppe af sparere/kreditorer, som besad højst 6% af de græske gældsinstrumenter, mens ECB og [de nationale centralbanker] besad 22% heraf«. I stævningens punkt 49-52 har sagsøgerne tilskrevet værditabet på 75% af deres græske gældsinstrumenter inden for rammerne af PSI, i hvert fald delvis, den tilsidesættelse af princippet om ligebehandling til skade for dem, som de har påstået, at ECB begik ved bl.a. at indgå ombytningsaftalen af 15. februar 2012 – hvorefter ECB og de nationale centralbanker ikke skulle deltage i omstruktureringen af den græske offentlige gæld – og ved at vedtage afgørelse 2012/153. I øvrigt har sagsøgerne i stævningens punkt 54 ff. udtrykkeligt behandlet spørgsmålet om en årsagsforbindelse mellem det tab, de har lidt, og den ulovlige adfærd, som de har bebrejdet ECB for, ved brug af en analyse af de kontrafaktiske omstændigheder, der tager hensyn til både den hypotetiske situation, hvor denne adfærd ikke fandt sted, og til spørgsmålet om, hvorvidt græsk lov nr. 4050/2012 kunne bryde denne årsagsforbindelse, hvilket sagsøgerne har bestridt. I denne henseende er det bl.a. anført i stævningens punkt 56, at »[h]vis ECB og de nationale centralbanker ikke havde truffet den ensidige, diskriminerende og ulovlige afgørelse, at de skulle holdes uden for omstruktureringen af den græske [offentlige] gæld, ville investorerne ikke have lidt økonomiske tab, eller de havde under alle omstændigheder været mindre og mindre alvorlige, idet fordelingen af tabet og af reduktionen af de græske obligationers værdi nødvendigvis var blevet lempet i forhold til gældsinstrumenterne i ECB's og de nationale centralbankers portefølje, som imidlertid var blevet [ombyttet] forinden [...]«.

57 For det tredje har sagsøgerne, i stævningens punkt 68 ff., beskrevet størrelsen af det tab, som de påstår at have lidt, i konkrete tal. I denne henseende svækkes denne konklusion ikke af ECB's argument om, at en korrekt angivelse af dette tab havde krævet yderligere oplysninger, idet en sådan opgørelse – og i endnu mindre grad dennes »korrekthed« som et materielt spørgsmål – ikke er omfattet af de nødvendige formkrav eller krav med hensyn til formaliteten ved et erstatningssøgsmål (jf. dom af 16.9.2013, ATC m.fl. mod Kommissionen, T-333/10, Sml., EU:T:2013:451, præmis 198-201 og den deri nævnte retspraksis).

58 Heraf følger, at redegørelsen i selve stævningen er tilstrækkelig klar og præcis til, at ECB kan tilrettelægge sit forsvar, og at Retten kan tage stilling til sagen, hvilket bekræftes af forsvarsskriftets indhold, navnlig med hensyn til spørgsmålet om manglende grundlag for erstatningssøgsmålet. Heraf må det konkluderes, at stævningen på tilstrækkelig, sammenhængende og forståelig vis gør rede for de faktiske og retlige omstændigheder, som ligger til grund for det foreliggende søgsmål, og således opfylder kravene i artikel 44, stk. 1, litra c), i procesreglementet af 2. maj 1991.

59 ECB kan heller ikke, subsidiært, påberåbe sig, at erstatningssøgsmålet ikke kan antages til realitetsbehandling på grund af litispendens, for så vidt som det angår ulovligheden af afgørelse 2012/153, som visse af sagsøgerne har anfægtet inden for rammerne af sag T-224/12, eller fordi søgsmålet er anlagt med det formål alene at omgå betingelserne for at antage annullationssøgsmålet til realitetsbehandling.

60 For det første er den retspraksis vedrørende anfægtelsen af en afvisning af en ansøgning om finansiel fællesskabsstøtte (kendelse af 26.10.1995, Pevasa og Inpesca mod Kommissionen, C-199/94 P og C-200/94 P, Sml., EU:C:1995:360, præmis 27, og dom af 7.2.2001, Inpesca mod Kommissionen, T-186/98, Sml., EU:T:2001:42, præmis 76 og 77), som ECB har påberåbt sig til støtte for sit argument, ikke relevant. Til forskel fra de omstændigheder, der gav anledning til den nævnte retspraksis, tager sagsøgerne i den foreliggende sag ikke sigte på at opnå et tilsvarende resultat som det, der var tilsigtet med deres annullationssøgsmål i sag T-224/12. Dette søgsmål vedrørte alene annullation af afgørelse 2012/153 og havde ikke et økonomisk formål. Da det nævnte annullationssøgsmål blev anlagt inden for den i artikel 263, stk. 6, TEUF fastsatte frist, kan det i øvrigt uden videre udelukkes, at der er anlagt erstatningssøgsmål med henblik på omgåelse af denne frist som omhandlet i denne retspraksis.

Retspraksis har kun undtagelsesvis afvist et erstatningssøgsmål for at sikre, at denne frist ikke omgås, nemlig når det er anlagt samtidig med et annullationssøgsmål, med den begrundelse, at påstanden om erstatning i virkeligheden tilsigtede en ophævelse af en individuel beslutning, rettet mod sagsøgeren, der var blevet endelig, og søgsmålet, hvis sagsøgeren fik medhold, ville medføre, at retsvirkningerne af beslutningen blev ophævet (jf. i denne retning dom af 17.10.2002, Astipesca mod Kommissionen, T-180/00, Sml., EU:T:2002:249, præmis 139, og af 3.4.2003, Vieira m.fl. mod Kommissionen, T-44/01, T-119/01 og T-126/01, Sml., EU:T:2003:98, præmis 213).

61 Det skal videre fremhæves, at erstatningssøgsmålet udgør et selvstændigt retsmiddel, der har sin særlige funktion blandt de forskellige søgsmålstyper og er underkastet betingelser, der er afpasset efter dets særlige formål. Mens formålet med et annullations- og passivitetssøgsmål er henholdsvis at få kendt en bindende retsakt retsstridig eller at få fastslået, at det er retsstridigt, at en sådan retsakt ikke er vedtaget, er genstanden for et erstatningssøgsmål erstatning for en skade, der er en følge af en retsakt eller en ulovlig adfærd, som kan tilregnes en EU-institution eller et EU-organ (jf. dom af 23.3.2004, Ombudsmanden mod Lamberts, C-234/02 P, Sml., EU:C:2004:174, præmis 59 og den deri nævnte retspraksis, af 27.11.2007, Pitsiorlas mod Rådet og ECB, T-3/00 og T-337/04, Sml., EU:T:2007:357, præmis 283, og af 3.3.2010, Artegodan mod Kommissionen, T-429/05, Sml., EU:T:2010:60, præmis 50). For det første kan erstatningssøgsmålets selvstændighed ikke bringes i fare, blot fordi en sagsøger beslutter successivt at indlede annullationssøgsmål og erstatningssøgsmål. For det andet indebærer den omstændighed, at et annullationssøgsmål ikke kan antages til realitetsbehandling, ikke, at det samme er tilfældet med et erstatningssøgsmål, som er anlagt senere, af den grund alene, at de to søgsmål er baseret på lignende, eller identiske, anbringender om ulovlighed. En sådan fortolkning ville nemlig være i strid med selve princippet om retsmidlernes selvstændighed og herved fratage artikel 268 TEUF, sammenholdt med artikel 340, stk. 3, TEUF, sin effektive virkning.

62 Endelig er det, for så vidt som ECB alligevel vil påberåbe sig en risiko for omgåelse af proceduren eller misbrug af et retsmiddel, tilstrækkeligt dels at gøre opmærksom på den ekstraordinære karakter af den retspraksis, der er nævnt ovenfor i præmis 60, som derfor skal anvendes strengt (jf. i denne retning dom af 23.11.2004, Cantina sociale di Dolianova m.fl. mod Kommissionen, T-166/98, Sml., EU:T:2004:337, præmis 122 og den deri nævnte retspraksis, som ikke blev ophævet på dette punkt ved dom af 17.7.2008, Kommissionen mod Cantina sociale di Dolianova m.fl., C-51/05 P, Sml., EU:C:2008:409, præmis 63; jf. desuden i denne retning dom af 19.4.2007, Holcim (Deutschland) mod Kommissionen, C-282/05 P, Sml., EU:C:2007:226, præmis 32), dels at konstatere, at sagsøgerne i den foreliggende sig ikke tager sigte på at få ophævet de omtvistede retsakter med deres erstatningssøgsmål, men at opnå en erstatning for det tab, som de påstår at have lidt som følge af deres vedtagelse eller gennemførelse.

63 Henset til ovenstående betragtninger i det hele skal den formalitetsindsigelse, som ECB har fremsat, forkastes.

Realiteten

Betingelserne for Unionens ansvar, via ECB, i henhold til artikel 268 TEUF og 340 TEUF

64 Det skal bemærkes, at ECB i henhold til artikel 340, stk. 3, TEUF i overensstemmelse med de almindelige retsgrundsætninger, der er fælles for medlemsstaternes retssystemer, skal erstatte skader forvoldt af den selv eller af dens ansatte under udøvelsen af deres hverv.

65 Det fremgår af fast retspraksis, som finder anvendelse mutatis mutandis på ECB's ansvar uden for kontraktforhold; jf. artikel 340, stk. 3, TEUF, at Unionens ansvar uden for kontraktforhold i medfør af artikel 340, stk. 2, TEUF for dens institutioners eller organers ulovlige adfærd, forudsætter, at en række betingelser er opfyldt, nemlig at den adfærd, der lægges EU-institutionen eller -organet til last, er retsstridig, at der foreligger et virkeligt tab, og at der er årsagsforbindelse mellem denne adfærd og det

påberåbte tab (jf. dom af 9.11.2006, Agraz m.fl. mod Kommissionen, C-243/05 P, Sml., EU:C:2006:708, præmis 26 og den deri nævnte retspraksis, og dom Arcelor mod Parlamentet og Rådet, nævnt ovenfor i præmis 53, EU:T:2010:54, præmis 139 og den deri nævnte retspraksis).

66 Henset til disse betingelsers kumulative karakter skal sagsøgte i det hele frifindes, når blot en af disse betingelser ikke er opfyldt (jf. dom Arcelor mod Parlamentet og Rådet, nævnt ovenfor i præmis 53, EU:T:2010:54, præmis 140 og den deri nævnte retspraksis).

67 For så vidt angår den første betingelse om den retsstridige adfærd, som en institution eller et organ lægges til last, kræver retspraksis, at det fastslås, at den skal bestå i en tilstrækkelig kvalificeret overtrædelse af en bestemmelse, der har til formål at tillægge borgerne rettigheder (dom af 4.7.2000, Bergaderm og Goupil mod Kommissionen, C-352/98 P, Sml., EU:C:2000:361, præmis 42). Det afgørende kriterium for, om en tilsidesættelse kan anses for tilstrækkeligt kvalificeret, er, om EU-institutionen eller EU-organet åbenbart og groft har overskredet grænserne for sine skønsbeføjelser. Kun når denne institution eller dette organ har et stærkt begrænset eller intet skøn, kan selve den omstændighed, at der er sket en overtrædelse af EU-retten, være tilstrækkelig til at bevise, at der foreligger en tilstrækkelig kvalificeret krænkelse (dom af 10.12.2002, Kommissionen mod Camar og Tico, C-312/00 P, Sml., EU:C:2002:736, præmis 54, og domme Arcelor mod Parlamentet og Rådet, nævnt ovenfor i præmis 53, EU:T:2010:54, præmis 141, og ATC m.fl. mod Kommissionen, nævnt ovenfor i præmis 57, EU:T:2013:451, præmis 62).

68 Det skal i denne henseende præciseres, at ECB's adfærd, som er blevet anfægtet, har fundet sted i forbindelse med de opgaver, som er betroet den, med henblik på fastlæggelsen og gennemførelsen af Unionens pengepolitik; jf. artikel 127 TEUF og 282 TEUF og statuttens artikel 18, bl.a. gennem dens deltagelse i de finansielle markeder og dens udførelse af lånetransaktioner. Disse bestemmelser indrømmer ECB en vid skønsbeføjelse, hvis udøvelse indebærer komplekse økonomiske og sociale vurderinger samt vurderinger af forhold under hurtig udvikling, og disse vurderinger skal føres ud i livet i Eurosystemet eller endog i hele Unionen. En eventuel tilstrækkeligt kvalificeret tilsidesættelse af de pågældende retsregler skal således være baseret på en åbenbar og grov tilsidesættelse af grænserne for den vide skønsmæssige beføjelse, som ECB råder over i udøvelsen af sine pengepolitiske kompetencer. Dette er så meget mere rigtigt, som udøvelsen af denne skønsbeføjelse medfører dels, at det er nødvendigt for ECB at forudse og vurdere den økonomiske udviklings komplekse og usikre karakter, f.eks. udviklingen i de finansielle markeder, i pengemængden og i inflationen, som påvirker Eurosystemets og betalings- og kreditsystemernes funktion, dels at ECB skal foretage politiske, økonomiske og sociale valg, som kræver afvejning og forlig mellem de forskellige mål, som er omhandlet i artikel 127, stk. 1, TEUF, hvoraf hovedmålet er at fastholde prisstabilitet (jf. i denne retning generaladvokat Cruz Villalóns forslag til afgørelse Gauweiler m.fl., C-62/14, Sml., EU:C:2015:7, punkt 111 og den deri nævnte retspraksis; jf. ligeledes i denne retning og analogt dom Arcelor mod Parlamentet og Rådet, nævnt ovenfor i præmis 53, EU:T:2010:54, præmis 143 og den deri nævnte retspraksis, og dom af 16.12.2011, Enviro Tech Europe og Enviro Tech International mod Kommissionen, T-291/04, Sml., EU:T:2011:760, præmis 125 og den deri nævnte retspraksis).

69 Endelig er det vedrørende institutionernes retsanordnende virksomhed, herunder ECB's vedtagelse af almengyldige retsakter såsom afgørelse 2012/153, fastslået, at den restriktive opfattelse af Unionens ansvar for udøvelsen af dens retsanordnende virksomhed beror på den betragtning, dels at udøvelsen af den lovgivende magt, selv hvor der findes en domstolskontrol med retsakternes lovlighed, ikke må hindres ved udsigten til erstatningskrav, hver gang det i Unionens almene interesse kræves, at der træffes generelle foranstaltninger, som kan skade borgernes interesser, dels at Unionen i en retlig sammenhæng, som er kendetegnet ved, at der foreligger en vid skønsbeføjelse, der er uomgængelig for iværksættelsen af en EU-politik, kun kan ifalde ansvar, hvis det pågældende institut åbenbart og groft har overskredet grænserne for udøvelsen af sine beføjelser (jf. i denne retning dom af 9.9.2008, FIAMM m.fl. mod Rådet og Kommissionen, C-120/06 P og C-121/06 P, Sml., EU:C:2008:476, præmis 174).

70 Hvorvidt der er grundlag for sagsøgernes ulovlighedsanbringender, skal prøves på grundlag af disse kriterier.

ECB's påståede ulovlige adfærd

– Indledende betragtninger

71 Ifølge sagsøgerne har ECB begået adskillige ulovlige handlinger, som kan indebære, at Unionen ifalder ansvar, nemlig for det første indgåelsen af ombytningsaftalen af 15. februar 2012 med Den Hellenske Republik, som sagsøgerne har anmodet Retten om at pålægge ECB at fremlægge, for det andet ECB's afvisning af at deltage i den omstrukturering af den græske offentlige gæld, der var blevet pålagt Den Hellenske Republik som forudsætning for, at den kunne opnå ny finansiel støtte, og for det tredje ECB's vedtagelse af afgørelse 2012/153, hvorefter græske gældsinstrumenters godkendelse som garanti var betinget af en tilbagekøbsordning, som udelukkende var henvendt til de nationale centralbanker, selv om disse instrumenter ikke opfyldte kravene til kreditkvalitet.

72 ECB har bestridt at have tilsidesat en bestemmelse, der har til formål at tillægge borgerne rettigheder. De bestemmelser, som den påstås at have tilsidesat, vedrører Den Hellenske Republiks stilling som debitor, og ECB tilkendegav blot sit synspunkt med hensyn til PSI-programmets hensigtsmæssighed, eller manglende hensigtsmæssighed, og havde kun en rådgivende funktion i »trojkaen«. ECB har præciseret, at den ikke har nogen retlig eller finansiel relation til sagsøgerne. Den er hverken debitor eller udsteder af de gældsinstrumenter, som indehaves af sagsøgerne, men er selv kreditor i forhold til Den Hellenske Republik. I øvrigt har den ikke handlet »direkte imod sagsøgerne«, men under udøvelse af de ansvarsområder, som den ifølge EUF-traktaten, navnlig artikel 127, er tildelt i forbindelse med håndteringen af den græske statsgældskrise. De bestemmelser, som sagsøgerne har påberåbt sig, fandt således ikke anvendelse på dens rolle i forbindelse med PSI og indrømmede dem ikke nogen rettigheder, som beskyttede dem.

– Anbringendet vedrørende tilsidesættelse af princippet om beskyttelse af den berettigede forventning

73 Sagsøgerne har i forbindelse med det første anbringende hævdet, at den ovenfor i præmis 71 omhandlede adfærd udgør tilsidesættelse af princippet om beskyttelse af den berettigede forventning hos indehavere af græske gældsinstrumenter, da den var i strid med de forsikringer, som var givet af ECB's tidligere formand, Jean-Claude Trichet, og den nuværende formand, Mario Draghi, samt af medlemmer af ECB's direktion. Ifølge disse erklæringer ville de græske gældsinstrumenter, som ECB var indehaver af, for det første ikke blive genstand for en »frivillig« ombytning, for det andet var der ingen risiko for, at Den Hellenske Republik ville misligholde sin gæld, for det tredje var en tvungen omstrukturering af den græske offentlige gæld ikke mulig, for det fjerde var det hensigten, at private debitorer kun skulle deltage frivilligt i en sådan omstrukturering, for det femte var en reduktion af disse gældsinstrumenters nominelle værdi umulig, og for det sjette ville de græske gældsinstrumenter aldrig blive godkendt som sikkerhed, såfremt en sådan situation alligevel skulle opstå. Ifølge sagsøgerne var disse præcise, ubetingede og samstemmende forsikringer fra en kompetent og troværdig kilde af en sådan art, at de gav anledning til berettigede forventninger, der blev ødelagt som følge af ECB's efterfølgende ulovlige adfærd, herunder ombytningsaftalen af 15. februar 2012. Sagsøgerne har i replikken nærmere anført, at ECB's udfærdigelse af en hemmelig og diskriminerende ombytningsaftale – mens den var i interessekonflikt på grund af sin egenskab af Den Hellenske Republiks kreditor – hvorved den blev holdt ude af omstruktureringen af den græske offentlige gæld og fik status som privilegeret kreditor, er i strid med artikel 5 TEUF og retssikkerhedsprincippet. I forbindelse med denne omstrukturering var ECB's rolle ikke begrænset til en rent rådgivende funktion, eftersom den havde deltaget som et centralt medlem af trojkaen med egne beføjelser til at træffe beslutninger og underskrive aftaler.

74 ECB har i det væsentlige indvendt, at det derimod klart og tydeligt fremgik af dens pressemeddelelser og dens ansattes offentlige erklæringer, at PSI for det første ikke var omfattet af ECB's beføjelser, og at afgørelserne vedrørende PSI blev truffet af de uafhængige regeringer, og for det andet, at statsgældskrisen i Europa medførte potentielle store risici forbundet med investeringer i græske gældsinstrumenter. I en publikation fra ECB af 6. juni 2011 blev spørgsmålet om konsekvenserne af en inddragelse af den private sektor udtrykkeligt behandlet, og der blev advaret mod de ulemper, som kunne være resultatet af en »uforsigtig og automatisk« gennemførelse af denne foranstaltning. De relevante dokumenter viser således, at ECB ikke spillede en afgørende eller besluttende rolle ved vedtagelsen af PSI, og at ingen af de synspunkter, den har givet udtryk for inden for rammerne af sit mandat, kunne opfattes af sagsøgerne som en garanti for, at en sådan PSI ikke ville blive vedtaget. En forudseende og påpasselig læser af disse dokumenter ville have vidst, at en PSI kun var én ud af flere muligheder, og at vedtagelsen heraf alene var Den Hellenske Republiks retlige og politiske ansvar. Da ECB ikke fremsatte nogen entydige erklæringer om, at PSI ikke var en mulighed, havde den ikke givet nogen præcis, ubetinget og samstemmende forsikring i denne henseende.

75 Det fremgår af fast retspraksis, at retten til at påberåbe sig princippet om beskyttelse af den berettigede forventning gælder enhver privatperson med begrundede forventninger, som en EU-institution har givet anledning til. Retten til at påberåbe sig dette princip er dog betinget af, at tre kumulative betingelser er opfyldt. For det første, at præcise, ubetingede og samstemmende forsikringer, der hidrører fra en pålidelig kilde med den nødvendige bemyndigelse, er fremsat af en EU-myndighed over for parten. For det andet, at disse forsikringer er af en sådan art, at de er egnede til at skabe en berettiget forventning hos den, til hvem de er rettet. For det tredje skal forsikringerne være i overensstemmelse med gældende regler (jf. i denne retning dom af 17.3.2011, AJD Tuna, C-221/09, Sml., EU:C:2011:153, præmis 71 og 72, af 14.3.2013, Agrargenossenschaft Neuzelle, C-545/11, Sml., EU:C:2013:169, præmis 23-25 og den deri nævnte retspraksis, af 18.6.2010, Luxembourg mod Kommissionen, T-549/08, Sml., EU:T:2010:244, præmis 71, og af 27.9.2012, Applied Microengineering mod Kommissionen, T-387/09, Sml., EU:T:2012:501, præmis 57 og 58 og den deri nævnte retspraksis).

76 I øvrigt skal det bemærkes, at selv om adgangen til at påberåbe sig beskyttelse af den berettigede forventning, som er et af Unionens grundlæggende principper, er åben for enhver erhvervsdrivende med begrundede forventninger, som en institution har givet anledning til, forholder det sig ikke desto mindre således, at når en forudseende og påpasselig erhvervsdrivende kan påregne gennemførelsen af en EU-foranstaltning, der kan påvirke dennes interesser, kan den pågældende ikke påberåbe sig et sådant princip, når foranstaltningen gennemføres. De erhvervsdrivende kan dog ikke have nogen berettigede forventninger om opretholdelse af en bestående situation, som EU-institutionerne kan ændre ved beslutninger truffet inden for rammerne af deres skøn, navnlig på et område som det pengepolitiske, hvis formål netop kræver en konstant tilpasning efter ændringer i den økonomiske situation (jf. i denne retning og analogt dom af 10.9.2009, Plantanol, C-201/08, Sml., EU:C:2009:539, præmis 53 og den deri nævnte retspraksis, domme AJD Tuna, nævnt ovenfor i præmis 75, EU:C:2011:153, præmis 73, og Agrargenossenschaft Neuzelle, nævnt ovenfor i præmis 75, EU:C:2013:169, præmis 26, samt dom af 19.10.2005, Cofradía de pescadores »San Pedro de Bermeo« m.fl. mod Rådet, T-415/03, Sml., EU:T:2005:365, præmis 78).

77 Det skal således vurderes, om ECB's pressemeddelelser og de offentlige udtalelser fra visse repræsentanter for ECB udgjorde præcise, ubetingede og samstemmende forsikringer, der hidrørte fra en pålidelig kilde med den nødvendige bemyndigelse, som kunne skabe en berettiget forventning hos sagsøgerne om, at værdien af deres græske gældsinstrumenter ikke blev underlagt et tvunget haircut.

78 Det skal i denne henseende præciseres, at pressemeddelelserne og de offentlige udtalelser, som er fremlagt af sagsøgerne, har forskellige emner og indhold. For det første er der nærmere bestemt tale om udtalelser fremsat i perioden fra april til juni 2011 af den daværende formand for ECB, Jean-Claude Trichet, og dennes efterfølger, Mario Draghi, som tydeligt og gentagne gange bl.a. udtrykte ECB's modstand mod en omstrukturering af den græske offentlige gæld og mod Den Hellenske Republiks selektive betalingsstandsning. For det andet har sagsøgerne påberåbt sig en

offentlig udtalelse fra Lorenzo Bini Smaghi, medlem af ECB's bestyrelse, fra den 16. juni 2011, og et foredrag, som han holdt den 15. september 2010, om »forbedring af rammerne for økonomisk ledelse og stabilitet i Unionen, navnlig i euroområdet«.

79 Hvad angår Mario Draghis og Jean-Claude Trichets udtalelser må det konstateres, at disse udtalelser, henset til for det første deres almene karakter, for det andet ECB's manglende beføjelser – som korrekt blev fremhævet i de nævnte udtalelser – til at træffe afgørelse om en eventuel omstrukturering af statsgælden i en medlemsstat, som var ramt af en selektiv misligholdelse af sin gæld, og for det tredje den usikkerhed, der prægede de finansielle markeder på det pågældende tidspunkt, navnlig med hensyn til, hvordan Den Hellenske Republiks finansielle situation ville udvikle sig fremover, ikke kan betegnes som præcise og ubetingede forsikringer, der hidrørte fra en troværdig kilde med den nødvendige bemyndigelse, og i endnu mindre grad som forsikringer om, at den pågældende medlemsstat ikke ville vedtage en afgørelse om en sådan omstrukturering. Selv om ECB deltog i overvågningen af udviklingen i Den Hellenske Republiks finansielle situation inden for rammerne af trojkaen, som bestod af ECB, IMF og Kommissionen, havde den ikke beføjelse til at træffe en sådan foranstaltning, som først og fremmest, hvis ikke udelukkende, hører under den pågældende medlemsstats suverænitet og budgetkompetence, navnlig dens lovgivende kompetence, og i et vist omfang medlemsstaternes koordinering af den økonomiske politik i henhold til artikel 120 TEUF ff. Under disse omstændigheder skulle den modstand mod en sådan omstrukturering, som Jean-Claude Trichet og Mario Draghi gentagne gange offentligt tilkendegav, i en situation med voksende usikkerhed hos aktørerne på de finansielle markeder fortolkes som rent politisk-økonomisk. Med deres udtalelser ønskede de pågældende navnlig at advare disse aktører om dels en yderligere forværring af den aktuelle økonomiske situation, eller endog Den Hellenske Republiks eventuelle insolvens, hvor dens gældsinstrumenter muligvis ikke længere havde værdi og ikke ville kunne godtages af ECB og de nationale centralbanker som sikkerhed i Eurosystemets kreditoperationer (jf. afgørelse 2012/133, der blev vedtaget senere), dels de risici, som en sådan udvikling kunne medføre for det finansielle systems stabilitet og for hele Eurosystemets funktion. Det skal tilføjes, at de på hinanden følgende formænd for ECB, samtidig med at de tilkendegav deres modstand, også præciserede, at ECB, såfremt der blev tale om misligholdelse, og de pågældende medlemsstater besluttede, at den offentlige gæld skulle omstruktureres, ville kræve, at denne omstrukturering blev understøttet af tilstrækkelige garantier, for at beskytte dens integritet og bevare de finansielle markeders stabilitet og tillid. Det fremgår heraf, at ECB heller ikke gav næring til berettigede forventninger med hensyn til opretholdelsen af sin modstand, såfremt de pågældende medlemsstater traf den modsatte beslutning og gennemførte en omstrukturering, og heller ikke med hensyn til sin – ikke-eksisterende – retlige mulighed for at forhindre et sådant skridt.

80 Med hensyn til Lorenzo Bini Smaghis udtalelser skal det fremhæves, at han blot udtalte offentligt for det første, at ECB ikke kunne deltage i en »forlængelse af den græske gælds løbetid«, da dette ville være i strid med de bestemmelser, der gælder for ECB, og for det andet, at en eventuel omstrukturering af en medlemsstats statsgæld, hvis den viste sig at være nødvendig, kun kunne ske på grundlag af en aftale mellem kreditorer og debitorer. I denne forbindelse nævnte han udtrykkeligt euroområdets medlemsstaters mulighed for at vedtage klausuler om kollektiv optræden, som ville gøre det nemmere for de pågældende kreditorer og debitorer at nå til enighed om en ligelig fordeling af byrderne. I modsætning til, hvad sagsøgerne har gjort gældende, udelukker disse udtalelser ikke muligheden af en beslutning om at omstrukturere den græske offentlige gæld og heller ikke en misligholdelse fra Den Hellenske Republiks side, men beskriver alene ECB's begrænsede handlemuligheder i denne sammenhæng samt de betingelser, hvorunder en sådan omstrukturering kunne eller skulle gennemføres. Der kan heller ikke udledes en præcis og ubetinget forsikring om, at ECB i sidste ende ville være imod en sådan omstrukturering, hvis den blev besluttet af medlemsstaterne eller de kompetente organer, eller at den i givet fald ikke ville deltage i en sådan foranstaltning, hvilken form den end måtte have.

81 Som følge heraf udgør de offentlige udtalelser fra ECB's repræsentanter, som sagsøgerne har påberåbt sig, ikke præcise, ubetingede og samstemmende forsikringer, der udelukker en eventuel omstrukturering af den græske offentlige gæld, og de hidrører ikke fra en troværdig kilde med den nødvendige bemyndigelse som omhandlet i retspraksis, hvorfor anbringendet om tilsidesættelse af princippet om beskyttelse af den berettigede forventning skal forkastes.

82 For fuldstændighedens skyld skal det dog præciseres, at en investors køb af statslige gældsinstrumenter, sådan som ECB har gjort gældende, pr. definition er en transaktion, der indebærer en vis finansiel risiko, da den er forbundet med usikkerhed med hensyn til udviklingen på kapitalmarkederne, og at nogle af sagsøgerne endog har købt græske gældsinstrumenter på et tidspunkt, hvor Den Hellenske Republiks finansielle krise var på sit højdepunkt. Henset til Den Hellenske Republiks økonomiske situation og den usikkerhed, der prægede den i den periode, kan de pågældende investorer ikke foregive at have handlet som forudseende og påpasselige erhvervsdrivende i den ovenfor i præmis 76 omhandlede retspraksis' forstand, og gøre berettigede forventninger gældende. På baggrund af de offentlige udtalelser, som sagsøgerne har påberåbt sig til støtte for deres klagepunkter (jf. præmis 78 ovenfor), måtte de pågældende investorer derimod anses for at have kendskab til den stærkt ustabile økonomiske situation, der medførte udsving i værdien af de græske gældsinstrumenter, de havde købt, samt den ikke ubetydelige risiko for Den Hellenske Republiks betalingsstandsning, om end den kun var selektiv. Som ECB med rette har anført, kunne en forudseende og påpasselig erhvervsdrivende, som havde kendskab til disse offentlige udtalelser, i øvrigt heller ikke udelukke risikoen for en omstrukturering af den græske offentlige gæld i betragtning af de forskellige synspunkter, der i denne henseende herskede i euroområdets medlemsstater og hos andre involverede organer som Kommissionen, IMF og ECB.

83 For så vidt som sagsøgerne i denne sammenhæng ligeledes har påberåbt sig en tilsidesættelse af retssikkerhedsprincippet, er det endelig tilstrækkeligt at bemærke, at de ikke har fremsat noget supplerende og konkret argument om, at ECB's handlinger i tiden op til omstruktureringen af den græske offentlige gæld bidrog til fastsættelsen af retsregler, hvis retsvirkninger ikke var tilstrækkeligt klare, præcise og forudsigelige (jf. i denne retning dom af 7.6.2005, VEMW m.fl., C-17/03, Sml., EU:C:2005:362, præmis 80 og den deri nævnte retspraksis), og som ikke gav de berørte mulighed for at få et tilstrækkeligt kendskab til omfanget af de forpligtelser, der herved pålægges dem (jf. i denne retning og analogt dom af 29.4.2004, Sudholz, C-17/01, Sml., EU:C:2004:242, præmis 34 og den deri nævnte retspraksis). Dette klagepunkt om tilsidesættelse af retssikkerhedsprincippet kan derfor heller ikke tages til følge.

84 Sagsøgerne har følgelig ikke godtgjort, at ECB har tilsidesat princippet om beskyttelse af den berettigede forventning og heller ikke, i denne sammenhæng, retssikkerhedsprincippet, hvorved ECB kunne ifalde ansvar uden for kontraktforhold.

– Anbringendet om tilsidesættelse af princippet om ligebehandling af de »private kreditorer« og om pari passu-klausulen

85 I forbindelse med det andet anbringende har sagsøgerne påberåbt sig tilsidesættelse af princippet om ligebehandling af de private kreditorer som omhandlet i navnlig artikel 20 og 21 i Den Europæiske Unions charter om grundlæggende rettigheder, idet ECB og de nationale centralbanker med gennemførelsen af ombytningsaftalen af 15. februar 2012 havde sikret, at de græske gældsinstrumenter i deres respektive porteføljer ikke ville indgå i omstruktureringen af den græske offentlige gæld, ved brug af klausulerne om kollektiv adfærd, og at deres værdi ikke kunne reduceres. Med den ovenfor i præmis 71 omhandlede adfærd, hvor der ikke blev taget hensyn til de private kreditorers og sparernes økonomiske situation, herunder sagsøgernes, tilsidesatte ECB dette princip. Princippet om ligebehandling af alle kreditorer eller sparere er ligeledes fastsat på internationalt plan som et sædvaneretligt princip og skal anses for et almindeligt EU-retligt princip eller et direkte og særligt udtryk for det almindelige princip om ikke-forskelsbehandling i henhold til artikel 10 TEUF og

artikel 20 og 21 i chartret om grundlæggende rettigheder. Den såkaldte par conditio creditorum- eller pari passu-klausul, som kræver, at kreditorer behandles ens med hensyn til betaling, uanset prioritetsorden, gælder således også for ECB. I sin pressemeddelelse af 6. september 2012 om iværksættelsen af det pengepolitiske program vedrørende Outright Monetary Transaktioner (herefter »OMT'er«) accepterede ECB »for så vidt angår obligationer udstedt af lande i euroområdet, som det opkøber som led i [OMT'er] i overensstemmelse med vilkårene for disse obligationer, […] ligestilling (pari passu) med private og andre kreditorer«. ECB's erhvervelse af græske gældsinstrumenter inden for rammerne af det genkøbsprogram, som blev indført ved afgørelse 2010/281, indebar således ikke nogen særbehandling af ECB, og den måtte påtage sig den samme kreditrisiko som de øvrige private eller institutionelle investorer. Sagsøgerne er i egenskab af indehavere af græske gældsinstrumenter ligesom ECB og de nationale centralbanker privatretlige kreditorer i forhold til Den Hellenske Republik, og det tab, de har lidt, kan have de samme systemiske virkninger på den europæiske økonomi. Fordi gældsinstrumenterne i ECB's og de nationale centralbankers porteføljer allerede var blevet ombyttet til nye instrumenter, kunne de undgå den græske stats »styrede og skjulte misligholdelse«, som medførte en nedklassificering af de øvrige gældsinstrumenter, der ikke kunne indgå i en sådan ombytning og måtte dækkes af denne stats »resterende betalingskapacitet«. ECB og de nationale centralbanker blev således tildelt en status som »privilegeret kreditor«, til skade for den private sektor, under påskud af deres pengepolitiske opgave. Desuden betingede ECB ved afgørelse 2012/153 ulovligt græske gældsinstrumenters belånbarhed af, at der blev indført en tilbagekøbsordning til fordel for de nationale centralbanker vedrørende instrumenter med en lav kreditvurdering i Eurosystemets kreditoperationer. Sagsøgerne har bestridt, at denne ulige behandling er objektivt begrundet i den offentlige interesse eller traktatbestemmelser, idet artikel 127, stk. 1, TEUF, artikel 3, stk. 3 og 4, TEU og artikel 13 TEU ikke fastsætter en sådan undtagelse. Under alle omstændigheder har ECB ikke godtgjort, hvordan ombytningsaftalen af 15. februar 2012 og genkøbsprogrammet, der var forbeholdt de nationale centralbanker, var omfattet af dens skønsbeføjelser i pengepolitiske anliggender, bidrog til prisstabilitet i euroområdet og var proportionelle og nødvendige.

86 ECB har bestridt, at princippet om ligebehandling af kreditorer finder anvendelse ved privatretlige kontraktvilkår, da udstederen af gældsinstrumenter har mulighed for, men ikke pligt til, at indarbejde det i den dokumentation, der ledsager instrumenterne. Det er ikke en almengyldig, heller ikke en folkeretlig eller forfatningsretlig regel, som er fælles for medlemsstaterne, og slet ikke et almindeligt EU-retligt princip, da det er udstederen, der vælger, om det skal anvendes. Selv hvis det antoges, at den påståede pligt til at overholde det nævnte princip er en højere EU-retsregel, ville den kun indebære retlige forpligtelser for udstederen af gælden, dvs. i den foreliggende sag den græske stat, og ikke for kreditorerne. ECB har i øvrigt bestridt at være en kreditor for Den Hellenske Republik, der kan sammenlignes med sagsøgerne, da de er investorer, som har foretaget en rent privat investering med det formål at opnå høje afkast. ECB har derimod købt græske gældsinstrumenter på det sekundære værdipapirmarked udelukkende som led i udøvelsen af det offentlige mandat, som den er indrømmet i henhold til artikel 127, stk. 1, TEUF, sammenholdt med artikel 3, stk. 3 og 4, TEU og artikel 13, stk. 1, TEU, hvilket blev bekræftet i Eurogruppens erklæring af 21. februar 2012 og i begrundelsen til græsk lov nr. 4040/2012. Med det hovedmål at fastholde prisstabilitet, jf. artikel 127, stk. 1, TEU, besluttede ECB således ved afgørelse 2010/281 at iværksætte et midlertidigt program for værdipapirmarkederne, inden for hvilket ECB og de nationale centralbanker bl.a. købte værdipapirer udstedt af Den Hellenske Republik. Disse opkøb havde til formål at opretholde »den pengepolitiske transmissionsmekanismes funktion, som har afgørende betydning for at sikre prisstabilitet, og at fremme en »effektiv pengepolitik, der sigter mod at opnå prisstabilitet på mellemlangt sigt«, ved at sikre [...] likviditeten på euroområdets markeder for private og offentlige gældsinstrumenter [...]«, dvs. af helt andre grunde end dem, der lå bag de øvrige private kreditorers investeringsbeslutninger. Desuden ville Eurosystemets finansielle og funktionelle uafhængighed som omhandlet i artikel 130 TEUF blive berørt, hvis de græske gældsinstrumenter ejet af de nationale centralbanker i Eurosystemet, herunder den græske centralbank, ikke var blevet holdt uden for PSI, da det ville skade dets mulighed for at refinansiere kreditinstitutterne og deltage i kapitalmarkederne i henhold til statuttens artikel 18.1. Da de pågældende situationer ikke er ensartede, kan sagsøgerne derfor ikke med rette påberåbe sig ulige behandling.

87 For det første bør det efter Rettens mening undersøges, om den adfærd, som ECB anklages for, udgør tilsidesættelse af det princip om ligebehandling, der er fastsat i artikel 20 og 21 i chartret om grundlæggende rettigheder (dom af 18.7.2013, Sky Italia, C-234/12, Sml., EU:C:2013:496, præmis 15), som ECB som EU-institution har pligt til at respektere som en højere EU-retsregel, der beskytter privatpersoner. Princippet om ligebehandling indebærer nemlig, at ensartede situationer ikke må behandles forskelligt, og forskellige situationer ikke behandles ens, medmindre en sådan behandling er objektivt begrundet. Spørgsmålet om den ensartede karakter af forskellige situationer skal vurderes under hensyn til alle de forhold, som kendetegner dem. Disse omstændigheder skal navnlig fastlægges og vurderes på grundlag af indholdet af og formålet med den EU-retsakt, der indfører en forskellig behandling. Endvidere skal der tages hensyn til de principper, der gælder inden for det område, som den pågældende retsakt henhører under, og de formål, der forfølges på det pågældende område (jf. dom af 16.12.2008, Arcelor Atlantique og Lorraine m.fl., C-127/07, Sml., EU:C:2008:728, præmis 23, 25 og 26 og den deri nævnte retspraksis, og af 12.5.2011, Luxembourg mod Parlamentet og Rådet, C-176/09, Sml., EU:C:2011:290, præmis 31 og 32 og den deri nævnte retspraksis).

88 I den foreliggende sag tager sagsøgerne imidlertid udgangspunkt i en urigtig forudsætning ved at gøre gældende, at de private, der har købt græske gældsinstrumenter, som sparere eller »private kreditorer« i forhold til Den Hellenske Republik, på den ene side og ECB og de nationale centralbanker i Eurosystemet på den anden, henset til de relevante principper og formål, som de påståede overtrædelser var baseret på, befandt sig i ensartede, endog ens, situationer med hensyn til anvendelsen af det almindelige princip om ligebehandling. Denne argumentation forbigår navnlig den omstændighed, at ECB og de pågældende nationale centralbanker med opkøbet af de græske gældsinstrumenter, bl.a. på grundlag af afgørelse 2010/281, handlede under udøvelsen af deres grundlæggende opgaver i henhold til artikel 127, stk. 1 og 2, TEUF og navnlig statuttens artikel 18.1, første led, med det formål at fastholde prisstabilitet og føre en korrekt pengepolitik samt inden for de rammer, der var opstillet i den pågældende afgørelses bestemmelser (jf. femte betragtning til afgørelsen).

89 For det første havde det program til køb af statslige gældsinstrumenter, herunder græske, som blev indført ved afgørelse 2010/281, udtrykkeligt hjemmel i artikel 127, stk. 2, første led, TEUF og navnlig statuttens artikel 18.1 og skulle i den finansielle krise, som den græske stat befandt sig i, ses i lyset af »de aktuelle ekstraordinære forhold på de finansielle markeder, kendetegnet ved alvorlige spændinger i visse markedssegmenter, som [var] hæmmende for den pengepolitiske transmissionsmekanisme og dermed den effektive gennemførelse af pengepolitikken, der sigter mod prisstabilitet på mellemlang sigt«. Ifølge denne afgørelse var det således hensigten, at dette program skulle udgøre »et element i Eurosystemets fælles pengepolitik« for »at rette op på de dårligt fungerende værdipapirmarkeder og genskabe en hensigtsmæssig pengepolitisk transmissionsmekanisme« (anden til fjerde betragtning til den nævnte afgørelse). Disse motiver som sådan er ikke bestridt af sagsøgerne, der kun baserer de pågældende situationers ensartethed på den omstændighed, at både de private investorer og centralbankerne i Eurosystemet, som har købt græske gældsinstrumenter, er den græske stats kreditorer og har de samme rettigheder.

90 I denne henseende skal der gøres opmærksom på statuttens artikel 18.1, første led, der har følgende ordlyd: »For at opfylde ESCB's mål og udføre sine opgaver kan ECB og de nationale centralbanker« bl.a. »deltage i de finansielle markeder [...] ved at købe og sælge fordringer og pengemarkedsinstrumenter (til omgående levering og på termin), [...] fordringer og instrumenter, i euro eller andre valutaer […]«. Heraf følger, at ordningen med tilbagekøb af statslige gældsinstrumenter, og følgelig Eurosystemets centralbankers køb af sådanne instrumenter, var en del af ESCB's grundlæggende opgaver som omhandlet i artikel 127, stk. 1 og 2, TEUF, sammenholdt med artikel 282, stk. 1, TEUF, og at disse foranstaltninger mere konkret var baseret på beføjelserne i henhold til statuttens artikel 18.1, første led. I øvrigt fremgår det af den sidstnævnte bestemmelse, at de nævnte centralbankers køb af statslige gældsinstrumenter på det sekundære marked alene har til

formål at opfylde ESCB's mål og udføre ESCB's opgaver, hvilket udelukker alle andre grunde, der ikke vedrører dette formål, navnlig ønsket om at opnå høje afkast af investeringerne og af spekulative transaktioner.

91 Som følge heraf skal det fastslås, at sagsøgerne i egenskab af investorer eller sparere, der har handlet for egen regning og i en rent privat interesse i at opnå et maksimalt afkast af deres investeringer, var i en anden situation end centralbankerne i Eurosystemet. Selv om de nævnte centralbanker i henhold til gældende privatret ligesom de private investorer fik status som kreditor for den udstedende stat, som debitor, da de købte statslige gældsinstrumenter, kan denne ene ting, de har tilfælles, ikke begrunde, at disse centralbanker og de nævnte investorer anses for at være i lignende, eller endog ens, situationer. Denne rent privatretlige tilgang tager nemlig ikke hensyn til hverken den retlige ramme for centralbankernes køb af de pågældende instrumenter eller til formålene vedrørende den almene interesse, som de i henhold til de gældende primærretlige bestemmelser skulle forfølge i denne sammenhæng, og hvis principper og mål der skal tages hensyn til ved vurderingen af de pågældende situationers ensartethed i lyset af det almindelige princip om ligebehandling (jf. den ovenfor i præmis 87 nævnte retspraksis).

92 Det skal således fastslås, at sagsøgerne som private investorer, der har købt græske gældsinstrumenter udelukkende med private økonomiske interesser for øje, uanset hvilket motiv der nærmere bestemt ligger til grund for deres investeringsbeslutninger, var i en anden situation end centralbankerne i Eurosystemet, hvis investeringsbeslutning udelukkende var baseret på formål vedrørende den almene interesse som omhandlet i artikel 127, stk. 1 og 2, TEUF, sammenholdt med artikel 282, stk. 1, TEUF, samt statuttens artikel 18.1, første led. Da de pågældende situationer ikke er ensartede, kan vedtagelsen og gennemførelsen af ombytningsaftalen af 15. februar 2012 ikke udgøre tilsidesættelse af princippet om ligebehandling.

93 For det andet kan sagsøgerne heller ikke med rette hævde, i det væsentlige, at de private investorer og centralbankerne i Eurosystemet var i ensartede situationer hvad angår den effekt, som værdinedsættelsen af deres fordringer havde på den europæiske økonomi. Ifølge sagsøgerne kan de byrder, som kun blev pålagt de private investorer i forbindelse med omstruktureringen af den græske offentlige gæld, »have de samme systemiske virkninger på den europæiske økonomi« som Eurosystemets centralbankers tilsvarende deltagelse i den nævnte omstrukturering ville have haft, hvis de ikke var blevet undtaget fra at deltage heri med vedtagelsen og gennemførelsen af ombytningsaftalen af 15. februar 2012. Selv hvis det formodes, at sagsøgerne med dette argument vil gøre gældende, at PSI og proceduren ifølge klausulen om kollektiv adfærd kunne udgøre at hårdt slag for de private og institutionelle investorers tillid til de græske gældsinstrumenters indre værdi og følgelig for tilliden til den græske stat som debitor – en frygt, som også lå til grund for ECB's oprindelige modstand mod Den Hellenske Republiks selektive betalingsstandsning og den delvise omstrukturering af landets offentlige gæld (jf. præmis 78-80 ovenfor) – har de ikke præciseret og begrundet, at disse konsekvenser ville være sammenlignelige med konsekvenserne for centralbankerne i Eurosystemet og kunne forstyrre dette systems funktion på samme måde. Som sagsøgerne selv har fremhævet, ville de pågældende centralbankers eventuelle deltagelse i omstruktureringen af den offentlige gæld i en medlemsstat i euroområdet, uanset om den var lovlig eller ikke i henhold til artikel 123 TEUF (jf. præmis 114 nedenfor), i betragtning af den samlede værdi af de græske gældsinstrumenter, som de nævnte centralbanker havde erhvervet og var indehavere af, derimod have risikeret at påvirke hele Eurosystemets finansielle integritet og navnlig dets evne til at deltage i de finansielle markeder og refinansiere kreditinstitutterne i henhold til statuttens artikel 18.1, første og andet led. I denne henseende skal det præciseres, at de statslige gældsinstrumenter samtidig udgør sikkerhed, som disse centralbanker normalt accepterer i kreditoperationer inden for Eurosystemet og med henblik på at opretholde de nationale kreditinstitutters adgang til likviditet (jf. punkt 6 i dokumentationsgrundlaget omhandlet ovenfor i præmis 4). Det følger heraf, at også klagepunktet, hvorefter ECB og de nationale centralbanker i Eurosystemet tildelte sig selv en status som »privilegeret kreditor« til skade for den private sektor »under påskud af deres pengepolitiske opgave«, skal afvises.

94 For det tredje kan sagsøgernes argument om, at ECB ved afgørelse 2012/153 ulovligt betingede belånbarheden af græske gældsinstrumenter af anvendelsen af en tilbagekøbsordning for instrumenter med en lav kreditvurdering i Eurosystemets kreditoperationer til fordel for de nationale centralbanker, heller ikke tages til følge i denne sammenhæng. For så vidt som ECB med dette argument anklages for ulige behandling af de private investorer, navnlig sagsøgerne, har disse heller ikke præciseret og begrundet, at de befandt sig i en situation, der svarede til de nationale centralbankers. Som Retten i det væsentlige fastslog i kendelse Accorinti m.fl. mod ECB, nævnt ovenfor i præmis 44 (EU:T:2014:611, præmis 76-78), havde Den Hellenske Republiks forpligtelse til at foretage en kreditforbedring til fordel for de nationale centralbanker i form af en tilbagekøbsordning ganske vist hjemmel i afgørelse 2012/153, men denne forpligtelse tog alene sigte på at sikre, at de nævnte centralbanker fortsat kunne acceptere græske gældsinstrumenter som passende sikkerhed i Eurosystemets kreditoperationer som omhandlet i statuttens artikel 18.1, andet led, da disse instrumenter, uden en sådan kreditforbedring, ikke længere ville have opfyldt Eurosystemets mindstekrav for kreditkvalitet i henhold til de relevante kriterier i dokumentationsgrundlaget. Denne forpligtelse sikrede således, at centralbankerne i Eurosystemet bevarede deres vide skønsbeføjelse som omhandlet i artikel 127, stk. 1 og 2, TEUF, sammenholdt med artikel 282, stk. 1, TEUF, samt statuttens artikel 18.1, første og andet led, og vedrørte følgelig en situation, som ikke var sammenlignelig med de private investorers situation. Eftersom de sidstnævnte havde købt og besad græske gældsinstrumenter i rent privat øjemed, var de i en anden situation end Eurosystemets centralbanker, som handlede ud fra de beføjelser og pligter, som de nævnte bestemmelser indrømmer dem. Det følger heraf, at sagsøgerne ikke, ifølge princippet om ligebehandling, kunne kræve at drage tilsvarende fordel af en ordning, hvor den græske stat tilbagekøbte deres gældsinstrumenter.

95 Som Retten fastslog i kendelse Accorinti m.fl. mod ECB, nævnt ovenfor i præmis 44 (EU:T:2014:611, præmis 85), garanterede den kreditforbedring, der blev foreskrevet ved artikel 1, stk. 1, i afgørelse 2012/153, under alle omstændigheder, at alle de græske gældsinstrumenter, som var omfattet af denne forbedring, bevarede deres belånbarhed, herunder også de gældsinstrumenter, som var blevet ombyttet ifølge klausulerne om kollektiv adfærd. Denne afgørelse beskyttede således disse instrumenter, herunder dem, som sagsøgerne besad og ombyttede, mod et yderligere tab, som havde kunnet været resultatet af en lavere kreditvurdering og endog Den Hellenske Republiks insolvens. Følgelig kan sagsøgerne heller ikke ud fra denne synsvinkel med rette gøre gældende, at de blev udsat for ulige behandling.

96 Heraf følger med hensyn til de aspekter og den adfærd, der er gjort gældende, herunder ombytningsaftalen af 15. februar 2012 og afgørelse 2012/153, at sagsøgerne og Eurosystemets centralbanker ikke befandt sig i ensartede, eller identiske, situationer, som kunne begrunde den konklusion, at princippet om ligebehandling er blevet tilsidesat.

97 Sagsøgerne har følgelig ikke godtgjort, at ECB tilsidesatte princippet om ligebehandling, hvorved den kunne ifalde ansvar uden for kontraktforhold.

98 Derefter skal det for det første bemærkes vedrørende klagepunkterne baseret på pari passu-klausulen, at det ikke er bevist, at der eksisterer en sådan regel i Unionens retsorden.

99 I denne henseende skal det fastslås, at den omstændighed, som sagsøgerne har påberåbt sig, nemlig at Principles Consultative Group (PCG) i rapporten »Principles for Stable Capital Flows and Fair Debt Restructuring in Emerging Markets« af 2010, foreslog, at man hvad angår »vækstmarkederne« anerkender anvendelsen af pari passu-klausulen på internationalt plan, ikke er relevant for spørgsmålet om, hvorvidt der findes en sådan regel i Unionens retsorden. På samme måde kan sagsøgerne heller ikke med resultat påberåbe sig Rådets forordning (EF) nr. 1346/2000 af 29. maj 2000 om insolvensbehandling (EFT L 160, s. 1). Denne forordning konstaterede derimod, at der er store forskelle på dette område mellem de nationale retsordener, bl.a. med hensyn til fortrinsbehandlingen

af kreditorer (11. betragtning til den nævnte forordning), og fastlægger kun ensartede lovvalgsregler, bl.a. med henblik på samordning af udlodningen af provenuet for at sikre kreditorerne en så ensartet behandling som muligt (21. og 23. betragtning til forordningen).

100 For så vidt som en regel, der foreskriver pari passu, ville indebære ligebehandling af kreditorer uden at tage hensyn til de forskellige situationer, som på den ene side bl.a. de private investorer og på den anden side centralbankerne i Eurosystemet, der handler under udøvelsen af deres opgaver i henhold til artikel 127 TEUF og statuttens artikel 18, befinder sig i, ville anerkendelsen af en sådan regel i Unionens retsorden i øvrigt kunne være i strid med princippet om ligebehandling som omhandlet ovenfor i præmis 87.

101 For det andet og som følge heraf ville en pari passu-klausul i givet fald kun kunne opnå retligt bindende karakter, hvis den indgik i de kontraktvilkår, herunder vilkårene for udstedelse og salg af statslige gældsinstrumenter, som gælder for forholdet mellem en obligations udsteder og debitor på den ene side og indehaver og kreditor på den anden. Denne bindende karakter ville således afhænge af en selvstændig beslutning fra de pågældende obligationers udsteders side, bl.a. inden for rammerne af de almindelige betingelser for udstedelsen, om at lade den pågældende klausul gælde og herved forpligte sig til at behandle kreditorerne ens. Som ECB korrekt har hævdet, følger det i øvrigt heraf, at udstederen af de græske gældsinstrumenter, som i givet fald kan være bundet af pari passu-klausulen, i den foreliggende sag er den græske stat selv og ikke centralbankerne i Eurosystemet, der er kreditorer og indehavere af disse instrumenter.

102 Endelig kan sagsøgerne ikke påberåbe sig ECB's afgørelse om OMT'er, der blev vedtaget efter de faktiske omstændigheder i sagen, og som ifølge dens betingelser og specifikke anvendelsesområde, dvs. et fuldstændigt makroøkonomisk tilpasningsprogram eller et forebyggende EFSF- og ESM-program, vedrører situationer, der ikke kan sammenlignes med den hidtil usete statsgældskrise, som Den Hellenske Republik befandt sig i i begyndelsen af 2012, og hvor anvendelsen af pari passu-klausulen i disse situationer netop afhænger af de emissionsvilkår, som debitor og udsteder af de pågældende instrumenter har fastsat (jf. præmis 37 ovenfor).

103 Det foreliggende anbringende skal derfor forkastes i det hele.

– Anbringendet vedrørende magtfordrejning og om den påståede tilsidesættelse af proportionalitetsprincippet, princippet om »sammenhæng« og princippet om »rationalitet«

104 Med det tredje anbringende har sagsøgerne kritiseret ECB for dels magtfordrejning, idet ECB ikke råder over skønsmæssige beføjelser – eller i hvert fald har misbrugt sådanne beføjelser – med henblik på at beskytte sit finansbudget mod tab, som de private kreditorer må bære, dels tilsidesættelse af proportionalitetsprincippet, princippet om »sammenhæng« og princippet om »rationalitet«, der følger af »artikel 5, stk. 4, TEU, sammenholdt med artikel 296 TEUF«. ECB har begået magtfordrejning ved i egen interesse og i de nationale centralbankers interesse og ved brug af beføjelser, som sagsøgerne ikke råder over, at indrømme sig selv en fordelagtig behandling til skade for de private kreditorer. En sådan foranstaltning indgår ikke i rammerne for en pengepolitik, der tager sigte på at fastholde prisstabilitet. I øvrigt beskyttede ECB med ombytningsaftalen af 15. februar 2012 sine finansielle ressourcer ved at undgå de tab, som de private kreditorer og sparere har måttet bære alene, selv om den ikke rådede over skønsmæssige beføjelser i denne henseende, eller i det mindste ved at misbruge disse beføjelser, »bl.a. ved at fastsætte den kreditforbedring, som euroområdets stats- og regeringschefer besluttede den 21. juli 2011«. Ifølge sagsøgerne følger denne magtfordrejning af den manglende begrundelse med hensyn til, hvilket konkret mål ECB forfulgte med de vedtagne foranstaltninger, som således også ud fra denne synsvinkel er vilkårlige. Det primære, hvis ikke det eneste, mål med ECB's adfærd var således at opnå status om privilegeret kreditor, der til forskel fra de private kreditorer kunne undgå at deltage i omstruktureringen af den græske offentlige gæld. Under alle omstændigheder respekterer ECB's adfærd samt dens beslutninger ikke proportionalitetsprincippet, princippet om sammenhæng og

principippet om rationalitet. Endelig undlod ECB at tage hensyn til de private investorers særlige situation i forbindelse med forhandlingerne om ombytningsaftalen med Den Hellenske Republik og tilsidesatte herved trinhøjere EU-retlige regler samt overskred på grov og åbenlys vis grænserne for udøvelsen af sine beføjelser. De private kreditorer måtte således, på uretfærdig og »straffende« vis, som de eneste bære de negative konsekvenser af omstruktureringen af den græske offentlige gæld, mens den største kreditor, ECB, undgik dem. Imidlertid havde reduktionen af den nominelle værdi af de græske gældsinstrumenter, som indgik i PSI, uden tvivl været mindre, hvis ECB havde deltaget på behørig vis i denne omstrukturering på lige fod med de private kreditorer.

105 ECB har påstået anbringendet forkastet. Den spillede kun en rådgivende rolle under de komplekse forhandlinger på politisk og makroøkonomisk plan, som skulle sikre støtte fra mange kreditorer og andre finansielle institutter for at undgå Den Hellenske Republiks betalingsstandsning, og som i sidste ende førte til PSI. I øvrigt påhviler det ikke ECB at begrunde den lovgivning, som er vedtaget af Den Hellenske Republik, på baggrund af proportionalitetsprincippet. Da Den Hellenske Republiks beslutning om at udelukke ECB fra deltagelse i PSI er i overensstemmelse med EU-retten, kan ECB's rådgivning ikke anses for at hidrøre fra ukorrekt anvendelse af dens beføjelser. Forhandlingen om ombytningsaftalen af 15. februar 2012 var teknisk set nødvendig for at sikre gennemførelsen af den græske lovgivers beslutning. Der var ikke tale om nogen interessekonflikt hos ECB, hvis handlinger var i overensstemmelse med dens pligt til at beskytte sin finansielle uafhængighed med henblik på fortsat at udføre sine opgaver i henhold til EUF-traktaten.

106 Det skal indledningsvis fremhæves, at en retsakt kun er behæftet med magtfordrejning, såfremt det på grundlag af objektive, relevante og samstemmende indicier fremgår, at den må antages at være truffet udelukkende eller dog i det mindste overvejende for at forfølge andre formål end dem, der er angivet, eller for at omgå en fremgangsmåde, der særligt er fastsat ved traktaten for at imødegå konkret foreliggende vanskeligheder (jf. dom af 23.10.2008, People's Mojahedin Organization of Iran mod Rådet, T-256/07, Sml., EU:T:2008:461, præmis 151 og den deri nævnte retspraksis).

107 Det skal bemærkes, at sagsøgerne med det foreliggende anbringende har sat spørgsmålstegn ved lovligheden af ECB's adfærd baseret på stort set de samme grunde, som blev anført i forbindelse med det første og andet anbringende. Henset til betragtningerne fremsat ovenfor i præmis 87-96 har sagsøgerne imidlertid ikke fremlagt objektive, relevante og samstemmende indicier, hvoraf det fremgår, at ECB med den kritiserede adfærd har begået en magtfordrejning, misbrugt sin vide skønsmæssige beføjelse i henhold til artikel 127, stk. 1 og 2, TEUF, sammenholdt med artikel 282, stk. 1, TEUF samt statuttens artikel 18.1, første og andet led, eller åbenbart og groft tilsidesat grænserne for denne skønsmæssige beføjelse eller sine pengepolitiske kompetencer i henhold til de ovenfor i præmis 67-69 omhandlede principper.

108 Oprettelsen af Eurosystemets centralbankers angivelige »status som privilegeret kreditor« med vedtagelsen og gennemførelsen af ombytningsaftalen af 15. februar 2012 med det formål at undgå omstruktureringen af den græske offentlige gæld inden for PSI og i henhold til anvendelsen af klausulerne om kollektiv adfærd, kan således ikke anses for misbrug eller overskridelse af grænserne for ECB's beføjelser. Disse foranstaltninger indgik derimod i rammerne for udøvelsen af dens grundlæggende kompetencer og opgaver, da de netop tog sigte på at bevare de nævnte centralbankers handlefrihed og sikre kontinuiteten i Eurosystemets funktion (jf. præmis 93 ovenfor). Det samme er tilfældet vedrørende afgørelse 2012/153, idet den forpligtede Den Hellenske Republik til at yde de nationale centralbanker en kreditforbedring, for at de fortsat kunne acceptere de græske gældsinstrumenter som passende sikkerhed i forbindelse med Eurosystemets kreditoperationer som omhandlet i statuttens artikel 18.1, andet led (jf. præmis 94 ovenfor).

109 Klagepunkterne vedrørende magtfordrejning eller -misbrug skal derfor afvises.

110 Endelig er de begrundelser, der er fremført til støtte for klagepunkterne vedrørende tilsidesættelse af proportionalitetsprincippet, princippet om »sammenhæng« og princippet om »rationalitet« og om tilsidesættelse som følge af »bestemmelserne i artikel 5, stk. 4, TEU, sammenholdt med artikel 296 TEUF«, så kortfattede, uklare og upræcise, at det ikke er muligt at forstå, hvordan disse klagepunkter afviger fra dem, der allerede er vurderet og afvist. Følgelig skal disse klagepunkter ligeledes afvises.

111 Som følge heraf kan de klagepunkter, der er påberåbt inden for det tredje anbringende, ikke tages til følge, og ECB kan ikke ifalde ansvar uden for kontraktforhold.

– Anbringendet vedrørende tilsidesættelse af artikel 123 TEUF og 127 TEUF samt statuttens artikel 21

112 Sagsøgerne har med det fjerde anbringende hævdet, at ECB har tilsidesat artikel 123 TEUF og 127 TEUF samt statuttens artikel 21. Den har åbenbart og groft overskredet sin vide skønsmæssige beføjelse i henhold til disse bestemmelser ved at deltage i forhandlingen om ombytningsaftalen af 15. februar 2012 og herved opnå status som privilegeret kreditor, hvilket ikke er fastsat i de gældende bestemmelser. Dette gælder så meget desto mere, som ECB var i en interessekonflikt på grund af sin deltagelse i »trojkaen« og Eurogruppen, sin egenskab af Den Hellenske Republiks kreditor samt sin rolle som vogter af pengepolitikken i medfør af artikel 127 TEUF. Disse foranstaltninger kan ikke begrundes i ECB's selvstændighed eller uafhængighed, der er anerkendt i traktaterne, da de interventioner og pengepolitiske beslutninger, som ECB har beføjelse til, skal forfølge Unionens almindelige mål og overholde EU-retten, herunder princippet om ligebehandling. Sagsøgerne har tilføjet, at »ECB [...] enten [har] tilsidesat de beføjelser, den er indrømmet ved artikel 127 TEUF, ved overskridelse af sine beføjelser eller ved magtfordrejning, eller tilsidesat artikel 123 TEUF«. Selv om prisstabilitet er målet for pengepolitikken, hører det ifølge sagsøgerne ikke til Eurosystemets opgaver at opnå finansiel stabilitet gennem støtte, der ydes ved køb af statslige gældsinstrumenter fra en medlemsstat i euroområdet, der er i vanskeligheder.

113 ECB har påstået anbringendet forkastet.

114 Det er tilstrækkeligt at fastslå, at de argumenter, som er fremført til støtte for dette anbringende, er særdeles uklare og kortfattede og stort set sammenfaldende med argumenterne til støtte for det andet og tredje anbringende, og betragtningerne i præmis 87-96 og 107-110 ovenfor gælder således mutatis mutandis. Desuden er disse argumenter selvmodsigende, idet de er fremført til støtte for en påstand om tilsidesættelse af artikel 123 TEUF, sammenholdt med statuttens artikel 21. Som sagsøgerne selv har gjort gældende, tog de handlinger, som ECB kritiseres for, navnlig vedtagelsen af ombytningsaftalen af 15. februar 2012, således sigte på at undgå, at centralbankerne i Eurosystemet deltog i omstruktureringen af den græske offentlige gæld ved at ofre en del af værdien af de græske statsgældsbeviser i deres respektive porteføljer. Det skal dog bemærkes, at en sådan ubetinget deltagelse netop havde kunnet risikere at blive anset for en intervention med en tilsvarende virkning som de pågældende centralbankers direkte køb af statslige instrumenter, der er forbudt i henhold til artikel 123 TEUF.

115 Som følge heraf kan de klagepunkter, der er påberåbt inden for det fjerde anbringende, ikke tages til følge og kan ikke bevirke, at ECB ifalder ansvar uden for kontraktforhold.

116 Henset til samtlige ovenstående betragtninger skal det konkluderes, at ingen af de anbringender om ulovlighed, som sagsøgerne har gjort gældende, kan opfylde den første betingelse for, at ECB ifalder ansvar uden for kontraktforhold i den forstand, hvori udtrykket er anvendt i artikel 340, stk. 3, TEUF. Af denne grund alene kan påstandene om erstatning ikke tages til følge, for så vidt som de er baseret på ECB's ansvar uden for kontraktforhold på grund af en ulovlig handling, uden at det er nødvendigt at undersøge betingelserne for, at der foreligger et virkeligt tab og en årsagsforbindelse mellem den kritiserede adfærd og det påståede tab.

2. *ECB's erstatningsansvar uden for kontraktforhold på grund af en lovlig generel retsakt*

117 Subsidiært har sagsøgerne påstået, at de har lidt et usædvanligt og særligt tab i retspraksis' forstand, som giver dem ret til erstatning, selv om ECB ikke handlede ulovligt. De har i den foreliggende sag lidt et »uforholdsmæssigt og uantageligt indgreb i selve« deres ejendomsret som indehavere af græske gældsinstrumenter, idet den nominelle værdi af de nævnte instrumenter blev reduceret uforholdsmæssigt.

118 ECB har bestridt både, at der findes en EU-retlig ordning, hvorefter den kan ifalde erstatningsansvar som følge af en lovlig retsakt, og at der i den foreliggende sag er tale om et usædvanligt og særligt tab.

119 For så vidt angår spørgsmålet om, hvorvidt Unionen kan ifalde erstatningsansvar uden for kontrakt som følge af dens lovlige udøvelse af dens retsanordnende virksomhed, fremgår det af Domstolens faste praksis, som finder anvendelse mutatis mutandis på spørgsmålet om, hvorvidt ECB kan ifalde erstatningsansvar i henhold til artikel 340, stk. 3, TEUF, at en sammenlignende gennemgang af medlemsstaternes retsordener på EU-rettens nuværende udviklingstrin ikke gør det muligt at fastslå, at der findes en ordning, hvorefter Unionen kan ifalde erstatningsansvar uden for kontrakt som følge af dens lovlige udøvelse af dens retsanordnende virksomhed (jf. dom af 14.10.2014, Buono m.fl. mod Kommissionen, C-12/13 P og C-13/13 P, Sml., EU:C:2014:2284, præmis 43 og den deri nævnte retspraksis). I den foreliggende sag henhører nogle af de retsakter, som sagsøgerne har anført, herunder afgørelse 2012/153, under ECB's udøvelse af sine retsanordnende beslutningsmæssige beføjelser. Af denne grund alene kan påstanden om erstatning ikke tages til følge hvad angår de almengyldige retsakter, som ECB har vedtaget, eller ECB's afvisning af at vedtage en sådan retsakt, jf. præmis 71 ovenfor.

120 Endvidere skal det præciseres, at sagsøgerne i den foreliggende sag ikke kan hævde at have lidt et usædvanligt og særligt tab, som kan begrunde et erstatningsansvar, for det tilfælde, at et sådant ansvar i princippet måtte anerkendes. Det fremgår nemlig af fast retspraksis for det første, at et tab anses for »usædvanligt«, hvis det overskrider grænserne for de risici, der knytter sig til økonomisk virksomhed inden for det pågældende område (jf. dom af 7.11.2012, Syndicat des thoniers méditerranéens m.fl. mod Kommissionen, T-574/08, EU:T:2012:583, præmis 78 og den deri nævnte retspraksis). For det andet skal tabet anses for »særligt«, hvis den pågældende handling rammer en særlig kategori af erhvervsdrivende uforholdsmæssigt hårdt i forhold til andre erhvervsdrivende (dom af 28.4.1998, Dorsch Consult mod Rådet og Kommissionen, T-184/95, Sml., EU:T:1998:74, præmis 80, og af 10.2.2004, Afrikanische Frucht-Compagnie og Internationale Fruchtimport Gesellschaft Weichert mod Rådet og Kommissionen, T-64/01 og T-65/01, Sml., EU:T:2004:37, præmis 151).

121 I den foreliggende sag overskrider det tab, som sagsøgerne har gjort gældende, ikke grænserne for de økonomiske risici, der knytter sig til handel inden for den finansielle sektor, bl.a. til transaktioner vedrørende omsættelige gældsinstrumenter udstedt af en stat, og navnlig når det er en stat med en lav kreditvurdering, som det var tilfældet med Den Hellenske Republik fra slutningen af 2009. Uanset det almindelige princip om, at en kreditor altid bærer risikoen for debitors insolvens, herunder en statslig debitor, foregår sådanne transaktioner derimod på stærkt volatile markeder, som ofte er præget af ukontrollerbare udsving og risici med hensyn til, om de pågældende instrumenters værdi falder eller stiger, hvilket kan anspore til spekulation for at opnå høje afkast inden for meget kort tid. Selv hvis det antages, at alle sagsøgerne ikke deltog i spekulative transaktioner, burde de være vidende om disse udsving og risikoen for, at de erhvervede instrumenter kunne miste en betydelig del af deres værdi. Dette gælder så meget desto mere, som den udstedende græske stats gældsætning var høj og dens underskud stort, allerede før landets finansielle krise begyndte i 2009. Derfor kan det tab, som blev lidt på grund af PSI, ikke anses for »usædvanligt« i den nævnte retspraksis' forstand.

122 Tabet kan heller ikke anses for at være »særligt«, da sagsøgerne på lige fod med de øvrige private investorer, dog med undtagelse af centralbankerne i Eurosystemet, indgik i PSI og haircut-ordningen på grundlag af græsk lov nr. 4050/2012. Under disse omstændigheder og henset til det store antal berørte investorer, som var anført generelt og objektivt i den nævnte lov, bl.a. med serienumre på de pågældende gældsinstrumenter, kan sagsøgerne ikke anses for at tilhøre en særlig kategori af erhvervsdrivende, der blev ramt uforholdsmæssigt hårdt i forhold til andre erhvervsdrivende.

123 Henset til samtlige ovenstående betragtninger bør ECB frifindes i det hele, uden at det er nødvendigt at vurdere formaliteten med hensyn til de beviser, som første gang blev forelagt i replikken, pålægge ECB at fremlægge ombytningsaftalen af 15. februar 2012 eller kræve en ekspertvurdering med henblik på at opgøre de tab, der er lidt.

Sagens omkostninger

124 I henhold til artikel 134, stk. 1, i Rettens procesreglement pålægges det den tabende part at betale sagens omkostninger, hvis der er nedlagt påstand herom. Da sagsøgerne har tabt sagen, bør det pålægges dem at betale sagens omkostninger i overensstemmelse med ECB's påstand herom.

På grundlag af disse præmisser

udtaler og bestemmer

RETTEN (Fjerde Afdeling):

1) Den Europæiske Centralbank (ECB) frifindes.

2) Alessandro Accorinti og de øvrige sagsøgere, hvis navne er anført i bilaget, betaler sagens omkostninger.

Prek Labucka Kreuschitz

Afsagt i offentligt retsmøde i Luxembourg den 7. oktober 2015.

Underskrifter

Bilag

Michael Acherer, Bressanone (Italien)

Giuliano Agostinetti, Mestre (Italien)

Marco Alagna, Milano (Italien)

Riccardo Alagna, Milano

Agostino Amalfitano, Forio (Italien)

Emanuela Amsler, Torino (Italien)

Francine Amsler, Torino

Alessandro Anelli, Bellinzago Novarese (Italien)

Angelo Giovanni Angione, Potenza (Italien)

Giancarlo Antonelli, Verona (Italien)

Giuseppe Aronica, Licata (Italien)

Elisa Arsenio, Sesto San Giovanni (Italien)

Pasquale Arsenio, Sesto San Giovanni

Luigi Azzano, Concordia Sagittaria (Italien)

Giovanni Baglivo, Lecce (Italien)

Mario Bajeli, Bergamo (Italien)

Mario Stefano Baldoni, Matera (Italien)

Giulio Ballini, Lonato (Italien)

Antonino Barbara, Napoli (Italien)

Armida Baron, Cassola (Italien)

Paolo Baroni, Rom (Italien)

Lucia Benassi, Scandiano (Italien)

Michele Benelli, Madignano (Italien)

Erich Bernard, Lana (Italien)

Flaminia Berni, Rom

Luca Bertazzini, Monza (Italien)

Adriano Bianchi, Casale Corte Cerro (Italien)

Massimiliano Bigi, Montecchio Emilia (Italien)

Daniele Fabrizio Bignami, Milano

Sergio Borghesi, Coredo (Italien)

Borghesi Srl, Cles (Italien)

Sergio Bovini, Cogoleto (Italien)

Savino Brizzi, Torino

Annunziata Brum, Badiola (Italien)

Christina Brunner, Laives (Italien)

Giovanni Busso, Caselette (Italien)

Fabio Edoardo Cacciuttolo, Milano

Vincenzo Calabrò, Rom

Carlo Cameranesi, Ancona (Italien)

Giuseppe Campisciano, Besana in Brianza (Italien)

Allegra Canepa, Pisa (Italien)

Luca Canonaco, Como (Italien)

Piero Cantù, Vimercate (Italien)

Fabio Capelli, Tortone (Italien)

Gianluca Capello, San Remo (Italien)

Sergio Capello, San Remo

Filippo Caracciolo Di Melito, Lucques (Italien)

Mario Carchini, Carrare (Italien)

Elena Carra, Rom

Claudio Carrara, Nembro (Italien)

Filippo Carosi, Rom

Ivan Michele Casarotto, Verona

Anna Maria Cavagnetto, Torino

Gabriele Lucio Cazzulani, Segrate (Italien)

Davide Celli, Rimini (Italien)

Antonio Cerigato, Ferrare (Italien)

Paolo Enrico Chirichilli, Rom

Celestino Ciocca, Rom

Mariagiuseppa Civale, Milano

Benito Colangelo, Bollate (Italien)

Roberto Colicchio, Milano

Edoardo Colli, Trieste (Italien)

Nello Paolo Colombo, Casatenovo (Italien)

Mario Concini, Tuenno (Italien)

Marika Congestrì, S. Onofrio (Italien)

Luigi Corsini, Pistoia (Italien)

Maria Chiara Corsini, Genova (Italien)

Aniello Cucurullo, Civitavecchia (Italien),

Roberto Cugola, Melara (Italien)

Roberto Cupioli, Rimini

Giuseppe D'Acunto, Lucques

Nazzareno D'Amici, Rom

Stefano D'Andrea, Ancona

Rosa D'Antonio, Ercolano (Italien)

Michele Danelon, Gruaro (Italien)

Piermaria Carlo Davoli, Milano

Iole De Angelis, Rom

Roberto De Pieri, Treviso (Italien)

Stefano De Pieri, Martellago (Italien)

Ario Deasti, San Remo

Stefano Marco Debernardi, Aoste (Italien)

Gianfranco Del Mondo, Casoria (Italien)

Salvatore Del Mondo, Gaeta (Italien)

Gianmaria Dellea, Castelveccana (Italien)

Rocco Delsante, Langhirano (Italien)

Gianmarco Di Luigi, Sant'Antimo (Italien)

Alessandro Di Tomizio, Reggello (Italien)

Donata Dibenedetto, Altamura (Italien)

Angela Dolcini, Pavie (Italien)

Denis Dotti, Milano

Raffaele Duino, San Martino Buon Albergo (Italien)

Simona Elefanti, Montecchio Emilia

Maurizio Elia, Rom

Claudio Falzoni, Besnate (Italien)

Enrico Maria Ferrari, Rom

Giuseppe Ferraro, Pago Vallo Lauro (Italien)

Fiduciaria Cavour Srl, Rom

Giorgio Filippello, Caccamo (Italien)

Giovanni Filippello, Caccamo

Dario Fiorin, Venedig (Italien)

Guido Fortunati, Verona

Achille Furioso, Agrigente (Italien)

Monica Furlanis, Concordia Sagittaria

Vitaliano Gaglianese, San Giuliano Terme (Italien)

Antonio Galbo, Palermo (Italien)

Gianluca Gallino, Milano

Giandomenico Gambacorta, Rom

Federico Gatti, Besana in Brianza

Raffaella Maria Fatima Gerardi, Lavello (Italien)

Mauro Gini, Bressanone

Barbara Giudiceandrea, Rom

Riccardo Grillini, Lugo (Italien)

Luciano Iaccarino, Verona

Vittorio Iannetti, Carrare

Franz Anton Inderst, Marlengo (Italien)

Alessandro Lepore, Giovinazzo (Italien)

Hermann Kofler, Merano (Italien)

Fabio Lo Presti, Ponte San Pietro (Italien)

Silvia Locatelli, Brembate (Italien)

Nicola Lozito, Grumo Appula (Italien)

Rocco Lozito, Grumo Appula

Fabio Maffoni, Soncino (Italien)

Silvano Maffoni, Orzinuovi (Italien)

Bruno Maironi Da Ponte, Bergamo (Italien)

Franco Maironi Da Ponte, Bergamo

Michele Maironi Da Ponte, Bergamo

Francesco Makovec, Lesmo (Italien)

Concetta Mansi, Matera

Angela Marano, Melito di Napoli (Italien)

Bruno Marchetto, Milano

Fabio Marchetto, Milano

Sergio Mariani, Milano

Lucia Martini, Scandicci (Italien)

Alessandro Mattei, Treviso

Giorgio Matterazzo, Seregno (Italien)

Mauro Mazzone, Verona

Ugo Mereghetti, Brescia (Italien)

Ugo Mereghetti, i Fulvia Mereghettis navn og på dennes vegne, Casamassima (Italien)

Vitale Micheletti, Brescia

Giuseppe Mignano, Gênes

Fabio Mingo, Ladispoli (Italien)

Giovanni Minorenti, Guidonia Montecelio (Italien)

Filippo Miuccio, Rom

Fiduciaria Cavour Srl, Rom **Fulvio Moneta Caglio de Suvich**, Milano

Giancarlo Monti, Milano

Angelo Giuseppe Morellini, Besana in Brianza

Barbara Mozzambani, San Martino Buon Albergo

Mario Nardelli, Gubbio (Italien)

Eugenio Novajra, Udine (Italien)

Giorgio Omizzolo, Baone (Italien)

Patrizia Paesani, Rom

Daniela Paietta, Arona (Italien)

Luigi Paparo, Volla (Italien)

Davide Pascale, Milano

Salvatore Pasciuto, Gaeta

Sergio Pederzani, Ossuccio (Italien)

Aldo Perna, Napoli

Marco Piccinini, San Mauro Torinese (Italien)

Nicola Piccioni, Soncino

Stefano Piedimonte, Napoli

Mauro Piliego, Bolzano (Italien)

Vincenzo Pipolo, Rom

Johann Poder, Silandro (Italien)

Giovanni Polazzi, Milano

Santo Pullarà, Rimini

Patrizio Ragusa, Rom

Rosangela Raimondi, Arluno (Italien)

Massimo Ratti, Milano

Gianni Resta, Imola (Italien)

Giuseppe Ricciarelli, San Giustino (Italien)

Enrica Rivi, Scandiano

Maria Rizescu, Pesaro (Italien)

Alessandro Roca, Torino

Mario Romani, Milano

Claudio Romano, Napoli

Gianfranco Romano, Pisticci (Italien)

Ivo Rossi, Nettuno (Italien)

Alfonso Russo, Scandiano

Iginio Russolo, San Quirino (Italien)

Francesco Sabato, Barcelona (Spanien)

Giuseppe Salvatore, Silvi (Italien)

Luca Eudilio Sarzi Amadè, Milano

Tiziano Scagliola, Terlizzi (Italien)

Antonio Scalzullo, Avellino (Italien)

Liviano Semeraro, Gavirate (Italien)

Laura Liliana Serpente, Ancona

Maria Grazia Serpente, Ancona

Luciana Serra, Milano

Giuseppe Silecchia, Altamura

Paolo Sillani, Bergamo

Vincenzo Solombrino, Napoli

Patrizia Spiezia, Casoria

Alberto Tarantini, Rom

Halyna Terentyeva, Concordia Sagittaria

Vincenzo Tescione, Caserta (Italien)

Riccardo Testa, Cecina (Italien)

Salvatore Testa, Pontinia (Italien)

Nadia Toneatti, Trieste

Giuseppe Ucci, Côme

Giovanni Urbanelli, Pescara

Giuseppina Urciuoli, Avellino

Amelia Vaccaro, Chiavari (Italien)

Maria Grazia Valentini, Tuenno

Nicola Varacalli, Occhieppo Superiore (Italien)

Giancarlo Vargiu, Bologna (Italien)

Salvatore Veltri Barraco Alestra, Marsala (Italien)

Roberto Vernero, Milano

Vincenza Vigilia, Castello d'Agogna (Italien)

Celso Giuliano Vigna, Castel San Pietro Terme (Italien)

Roberto Vignoli, Santa Marinella (Italien)

Georg Weger, Merano

Albino Zanichelli, Busana (Italien)

Maurizio Zorzi, Ora (Italien)

Indhold

Retsforskrifter 2

Tvistens baggrund 2

Retsforhandlingerne og parternes påstande 9

Retlig bedømmelse 10

1. ECB's ansvar uden for kontraktforhold som følge af en ulovlig handling 10

Formaliteten 10

Realiteten 13

Betingelserne for Unionens ansvar, via ECB, i henhold til artikel 268 TEUF og 340 TEUF 13

ECB's påståede ulovlige adfærd 15

– Indledende betragtninger 15

– Anbringendet vedrørende tilsidesættelse af princippet om beskyttelse af den berettigede forventning 15

– Anbringendet om tilsidesættelse af princippet om ligebehandling af de »private kreditorer« og om pari passu-klausulen 18

– Anbringendet vedrørende magtfordrejning og om den påståede tilsidesættelse af proportionalitetsprincippet, princippet om »sammenhæng« og princippet om »rationalitet« . 23

– Anbringendet vedrørende tilsidesættelse af artikel 123 TEUF og 127 TEUF samt statuttens artikel 21 25

2. ECB's erstatningsansvar uden for kontraktforhold på grund af en lovlig generel retsakt 26

Sagens omkostninger 27